

2025
Nr. 4

Mõjulaine

Uudised
PERGis
toimuvast

Teine Mõjulaine toimetus

Peatoimetajad:

Joonas Sooneste
Anete Adele Kasela
Luisa Indra Jürgenson

Kaanekujundus:

Maya Bachmann

Peaküljendaja:

Maya Bachmann

Küljendajad:

Renate Siitan
Maya Bachmann

Kirjutajad:

Helene Antsmäe
Aleksandra Zamkovoï
Eliise Toomeoks
Helena Isabella Susi
Laura Sophia Randrüüt
Ester Edro
Alessia Osokina
Heiki Koov

Fotod:

Ester Edro
Uku Sermann

Keeletoimetajad:

Helena Isabella Susi
Anete Helene Jaagant
Sofia Rutiku

Juhtkiri

Kallid pergitajad!

Taaskord on kooliaasta tasapisi lõppemas ning kahekohaliste temperatuurinumbritega on käes ka Mõjulaine neljas väljaanne. Selle õppeaasta kaks numbrit on olnud meile kõvaks katsumuseks. Sel aastal oleme pidanud olema iseenda peremehed, sest valikmoodulina me enam ei tegutse ja oleme lehte teinud enda vabast ajast. See on pakkunud meile palju stressi ja ängi, aga ka olulisi õppetunde. Samuti on muutunud meie koosseis – mõned liikmed on meie ridadest lahkunud, kuid oleme juurde värvanud uusi liikmeid uuest G1-st, keda oleme pidanud suunama ja kes väärivad kindlasti tunnustust oma tehtud töö eest. Võime uhkusega öelda, et meie Jenga torn on püsti püsinud ja iga uus väljaanne on eelmisest parem.

Neljandast väljaandest saab lugeda Dina Begici kassidest, Tour de PERGist ja administraator Jaana autogrammikogust. Vastuse saab küsimus, millist muusikat kuulavad PERGi õpetajad, kuidas teha autojuhilube ning kuidas oma suve kultuurse inimese kombel mööda saata. Hulganisti on raamatu- ja filmiarvustusi, retsepte ning emakeelenädala raames kogutud luuletusi. Samastuda saab seitsmeteistkümnenda eluaasta kannatustega ning puudu ei ole ka õpetajate tsitaadid ja humoorikas horoskoop.

Soovime tänada kõiki, kes on lehe ilmumisse panustanud, ja ka teid, kes te seda lehte loete. Aitäh meie toetajatele ja meile kaasaelajatele. Loksuge meie lainel, mõnusat lugemist ja ilusat suvepuhkust soovivad peatoimetajad!

Sisukord

Dina Begic

PERSOON

Õpetajate muusikamaitse

PERGLANE

Häkaton ja noorte tulevik loodusteadustes

PERGLANE

Tour de PERG

PERGLANE

KÕR õpperühma Erasmus+ projekti õpiränne Irimaale

PERGLANE

Administraator Jaana autogrammikogust

HEIKI KIRJUTAB

Raamatuarvustus: „Džamilja“

KULTUUR

Filmiarvustus: „Keelepäästja“

KULTUUR

Filmiarvustus: „Majavalvur“

KULTUUR

Teatriarvustus: „Sisalik“

KULTUUR

Milline on etendustega täis päev?

KULTUUR

Suveplaanid kultuursele perglasele

KULTUUR

Gümnaasiuminoored ja autojuhiload

INIMESEKS SAAMISE ABC

Seitseteist on kohutav

SÜDAMELT ÄRA

Retseptid

VARIA

Perglaste omalooming

OMA LOOMING

Humoorikas horoskoop

VARIA

Õpetajate tsitaadid

VARIA

Dina Begic

ELU

Millega te vabal ajal tegelete?

Noh, kui vaid oleks seda vaba aega (naerdes). Põhimõtteliselt, kui mul on vahel vähegi pikemat aega, siis ma reisin. See on mulle kõige südamelähedasem tegevus.

Mis on kõige lemmikum sihtkoht olnud?

Kõige ägedam on olnud võibolla Teravmäed, mis on maailma kõige põhjapoolsem maismaatükk. Seal on jääkarud ja ilma püssita ei tohi tänaval käia.

Palju teil vaba aega on?

Ega ei olegi. Kooli tegemine võtab päris palju aega. Äkki, kui kahe aasta pärast kooliga asjad rohkem paigas on, siis on rohkem aega.

Äkki lähete kooli juhtkonnaga reisima?

No vot, me ei saa kooli selja taha jätta, kuid see võiks juhtuda ehk jällegi paari aasta pärast.

Meil oli tegelikult kooli alustades, kui meid oli viis inimest, unistus, et me läheme kõik Gröönimaale ja kõik ütlesid: “Jah, lähme!”

See on ainuke arktiline koht, kus ma pole veel käinud.

Kui sa noor olid, milline nägi välja sinu kooliaeg?

Esiteks, ma olen äärmiselt noor ka praegu. Teiseks, ma käisin kolmes erinevas koolis, neljas erinevas klassis, nii et mul on olnud hästi palju klassikaaslasi. Mu klass oli mulle alati hästi oluline, eriti põhikooli klass. Kool on olnud hästi oluline suhete koht. Lõpuks käisin ma viimased kolm aastat ainult tüdrukute klassis ja sealt ma õppisin, et tegelikult võiksid klassid olla ikkagi segatud.

Mispärast segaklassid?

See toob mitmekesisust inimeste mõttemaailma ja inimesed käituvad ka natuke paremini, kui neil on vastassoost inimesed klassis.

Mis oli su lemmik amet noorena?

Oleneb mis vanuses. Täiesti esimene unistus koolieelikuna oli saada presidendiks. Seda sellepärast, et arvasin, et president on riigis kõige tähtsam inimene. See oli täpselt sellel ajal kui Venemaa oli Tšetšeeniat rünnanud. Ma küsisin ema käest: “Miks on nii, et keegi ei lähe neile appi?” Ja ema ütles: “Sellepärast, et mitte keegi ei ole Tšetšeeniat riigina veel tunnustanud.”

Meil vedas, et meid omal ajal Island tunnustas ja siis tulid teised järgi. Siis ma mõtlesingi, et kui ma oleksin president, tunnustaks ma Tšetšeeniat ja teised riigid tuleksid ka ja siis oleks rahu.

Kas sinu kooliajal toetati selliseid õpilaste unistusi?

Ei. Ma arvan, et unistustest me kunagi ei rääkinud, see ei olnud üldse see teema. Mul oli üks väga tore õpetaja, kes tegeles ka karjääriõpetusega. See oli 9. klassis ühe korra. Nii et jah, sel ajal kahjuks vist mõtlemine oli selline, et tehke oma ained ära ja olge vait...

PERGis püüate te vastupidist teha?

Jah. Me päriselt ka teeme unistuste kooli. Sellist kooli, millest me ise unistame ja nägime, et meie õpilased, eelnevatest koolidest, puudust tundsid.

Millal tuli õpetaja ameti soov?

See tuli alles siis, kui ma olin täitsa suur tüdruk. Ma arvan, et ma olin äkki 27 aastane, sest varem ma teadsin, et see on üks amet, mida ma kindlasti kunagi teha ei taha. Ma käisin ise alati sellistes klassides, kus sai palju nalja. Tundsin alati õpetajatele kaasa.

Ma olin vabatahtlik Lätis ja minu töö oli käia erinevates Läti koolides, alates põhikoolist kuni gümnaasiumini, ja rääkida Euroopa Liidu võimalustest noortele. Kui ma olin seda aasta aega teinud, siis vabatahtlik töö lõppes ning läksin kontorisse tööle. Sain aru, et mul on midagi elust väga puudu. Siis taipasingi, et puudu on just see suhe õpilastega ja õpetamine. Ma mõtlesin siis, et “issand ei saa olla, see on mingi haigus”. Aasta aega mõtlesin selle peale ja siis sain aru, et okei, ma pean Eestisse tagasi tulema ja õppima õpetajaks.

See tuli siis niimoodi eksprompt?

Ütleme jah, et läbi kogemuste. Nagu ütleb Indrek meile alati: “Inimesel ei teki huvi nullist, vaid vastupidi, peab saama kogemusi ja teadmisi ja siis alles saab huvi tekkida”. Ma arvan, et mul juhtuski niimoodi.

Milline on teie tavapärase õpetaja hommikurutiin?

Oeh, õpetaja hommikurutiin. Mulle väga meeldib kui mul pole esimest tundi. Sellistel päevadel ärkan 7:30 paiku. Kui mul kell käib, siis mul tuleb üks kassidest kaissu. Ta on kaisukass. Iga jumala hommik on tal vaja hommikul tulla kaissu ja siis ta teeb nurr-nurr-nurr ja hammustab mind ninast. Siis teen endale teed, võtan kohukesed ja vaatan Teamsi üle. Kindlasti on seal sada viiskümmend tuhat teadet. Kõige parem hommik on siis, kui ma saan hästi rahulikult kooli tulla ja rõõmsas meeleolus olla. Alles siis hakkame lahendama kriise ja draamasid.

Kas õhturutiin on siis palju segasem?

Mm no ma väga üritan endale sellel aastal, vahel see ei lähe nii, aga üritan ikkagi nii teha, et peale viite, kui tööaeg on läbi, ei tegele ma tööasjadega. Alati see ei lähe niimoodi. Kui on ilus ilm tahan ma jalutama minna.

Kui on kole ilm, siis olen natuke laisk. Koleda ilmaga ma vaatan true crime-i*, see meeldib mulle, sest siis saan mõelda muudele asjadele ja aju puhkab natukene.

Kust te kassid saite ja mis nende nimed on?

Vot ma kardan, et nüüd läheb artikkel lõhki.

Mõlemad kassid on sellised leidlapsed. Mul on suur kass ja mul on väike kass. Suur kass tuli varjupaigast. Oligi nii, et ma olin eelmises koolis tööl, valmistasin ühiskonnaõpetuse tundi ette, otsisin materjali kodanikuühendustest ja siis nägin Facebookis, et keegi oli jaganud kasside turvakodu kuulutust, kus otsiti ühele maailma kõige kurvemale kassile omanikku. Ma teadsin, et mu abikaasa ei ole kassiinimene ja tahab koera. Ma isegi ei mõelnud selle peale, ma lihtsalt näitasin talle pilti sellest, kui kurb see kass on ja siis ta ütles: “Sa ju tahad kassi, võtame”. Pidime sellele kassile konkureerima, kuna ka teised olid tema kurblikku pilku märganud ja tahtsid teda päästa ja nii me võitsime ta endale. Nüüd on ta neli aastat meiega elanud ja on natuke vähem kurb.

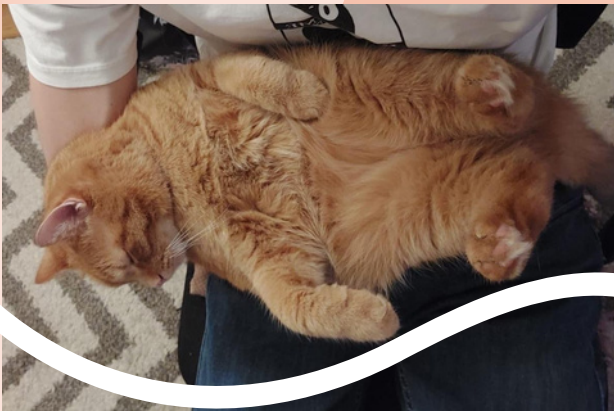
*True crime - mitteilukirjandusliku teose žanr, milles autor uurib tõestisündinud kuritegu, sealhulgas kirjeldab kuriteoga seotud ja kuriteost mõjutatud inimeste tegusid ning uurib toimepanija motiive.

Teine kass oli kassipoeg. Ta ema oli surnud ja osad õed vennad ka. Ta lihtsalt sattus suvel minu emme juurde kööki sisse jalutama ja tegi mjäu mjäu mjäu, ta oli nii kollane, nii nunnu ja nii me võtsimegi oma suurele kassile väikse kassi.

Suure kassi nimi on Priidik ja väikese kassi nimi Välk.

Kas siis abikaasa ei saanudki kunagi koera?

Veel ei saanud, aga see väike kass on põhimõtteliselt tema koer. Ta teeb ise kodukontorit ja väike kass kasvas üles abikaasaga koos. Kui talle öelda “Tule siia!”, siis ta kohe tuleb. Ühesõnaga ta teeb selliseid asju, mida tegelikult teeks koer. Ta jäljendab lihtsalt abikaasat ehk meil on põhimõtteliselt kollane koer.

PERG

Kuidas PERG sinuni jõudis?

Tegelikult oli nii, et kuulujutud käisid, et Tallinnasse tulevad ka riigigümnaasiumid. Ma alati mõtlesin, et hmm huvitav, ilmselt pean teab veel midagi juurde õppima minema, et sinna tööle saada, kuid tahaksin väga. Ma käisin samal ajal maailmahariduse koolitusel MTÜ Mondos, sain tuttavaks Üllega ja siis tema rääkis, et juba tehakse riigigümnaasiume, juba on direktorid valitud ning nüüd hakatakse õppejuhte valima ja otsitakse juhtõpetajaid. Mina kogu aeg mõtlesin, et ma pole selle vääriline, sest noh, see tundus nii äge. Midagi juhtus ja see oli ka just siis, kui Ukrainas oli sõda alanud. Osade asjade üle mõtlesid oma elus ka ümber. Mina mõtlesingi, et mis mul kaotada on? Ma kandideerin ja no juhtus nii.

Mis on sinu lemmik osa PERGi juures?

Lemmik osa ongi see, et me oleme saanud teha selle kooli täpselt selliseks nagu me arvame, et see oleks kõige parem õpilasele, kõige parem õpetajale, kõige parem ühiskonnale just tuleviku vaatest. Me ei tee igavat kooli. Me teeme sellist kooli, mis oleks ühe jalaga tulevikus, ühe jalaga olevikus. Kool ei pea olema alati minevikus nagu päris tihti juhtub. Vot see on minu lemmik osa.

Kui tuled hommikul kooli, siis kas mõtled ka, et *ah ma pean tööle minema* või pigem, et *oh nüüd saab tööle minna*?

No ma arvan, et päris tihti lihtsalt mõtlen, et mis mul on täna vaja teha. Kui on esimene tund, siis ma natuke mõtlen, et miks nii vara, aga üleüldiselt seda ei anna võrrelda ühegi teise kohaga maailmas, kus ma olen töötanud. Vahepeal lihtsalt ongi, et tahaks natuke rohkem puhata, aga need ongi need esimesed aastad.

Kui sa saaksid olla PERGi õpilane üheks päevaks, siis mis sa teeksid?

Ma arvan, et kui ma oleks praegu, siis ma tahaks kindlasti osaleda ajajoone tundides ja igasugustes projektides. Ma tahaksin osaleda selles G2 bio-geo Osooni projektis. Tahaks ka mõnes valikaines ja valikmoodulis käia. Need on kõik täpselt sellised asjad, mida omal ajal ei saanud.

Kui saaksite luua ühe uue õppeaine, siis millise?

No ma olen päris mitmeid juba loonud: maailmaharidus, ajajoon, mis oli küll koostöös teiste riigigümnaasiumite õpetajatega, samamoodi Baltimaade ajalugu, Põhjamaade ajalugu. See teeb ka PERGi väga eriliseks. Ma olen saanud teha kõiki asju, millest olen osanud unistada. Kui ma mõtlen homme veel ühe õppeaine, siis ma ilmselt saan seda õpetada. See on ka selline asi, mida ma ei kujuta ette, et kuskil mujal koolis võiks olla.

Mis on su lemmik õppeaine, mida õpetad?

Hmm, see on hea küsimus. Ma arvan, et ikkagi ajalugu ühest või teisest perspektiivist. Samamoodi Põhjamaade ja Baltimaade ajalugu. Võibolla sellepärast, et mulle endale meeldib nii tohutult ajalugu, et kui ma valmistan tunde ette, siis ma alati õpin ise sellest nii palju. Kui ma esimest korda G2-le tunde ette valmistan, siis mul silmad lausa põlesid. Kui ma räägin sama asja järgmine aasta, siis võibolla nii hullult enam ei põle.

Tõesti ma kasvan õpetades ise nii palju. Ühiskonna tundi olen ma nii palju andnud, ka erinevates vanuseastmetes, aga kuna PERGi ajalugu on natuke teistmoodi kui tavaline koolisüsteem, siis see on väga tore.

Kas sul oli varasemalt ka ajaloo taust?

Mhm, see on mu kõrvaleriala. Mul on nii riigiteaduste kui ka ajaloo taust. Mulle meeldis alati koolis väga ajalugu, aga ma mõtlesin, et miks ma lähen puhast ajalugu õppima, nii vähe makstakse selle eest. Mõtlesin, et selle teema õpetajaks ma nagunii ei lähe, kuid elu toob su ikkagi sinna, mis sulle väga korda läheb. Ikka tuleb ringiga tagasi.

MAAILMAHARIDUS & KOGUKOND

Kuidas sündis maailmahariduse õppeaine?

Ta tulenes meie kooli fookusest, mis on Indreku poolt paika pandud: demokraatia ning keskkonna ja kliima jätkusuutlikkuse küsimused. Meie panime need maailmahariduse võtmesse. Teadsime, et kuidagi tahame selle õpilasteni tuua. Mina, Janett ja Ülle koostöös MTÜ Mondoga panime pead kokku ja mõtlesime sellele, mis juba on, mis on teistes õppekavades, mida tahaks kindlasti süvendada, mille vastu õpilased on huvi näidanud ja mille õpetamiseks pole tavalistes koolitundides aega. Nii ta sündis, aga noh, maailmaharidusega on ka nii, et eks ta iga aasta muutub. Muutub vastavalt sellele, mis meil ümberringi toimub, mis on meie teadmine parasjagu.

Me leppisime selles kohe alguses kokku, et see on selline aine, mis iga aasta kasvab ja muutub - elab oma elu.

Mis emotsioon sul oli, kui saite lõpuks sellise aine õpilasteni tuua?

Uskumatu. See tõesti on väga väga suur väärtus. Meil on tänaseks juba palju õpetajaid ja nii palju kui mina neid tunnen, on need teemad meile kõigile ülitähtsad. Varasemates koolides ei ole me näinud nende teemade tähtsustamist. Selline tuleviku lootuse tunne, et äkki on maailmal veel lootust.

Kui saaksid ära lahendada ühe kestliku arengu eesmärgi, siis millise?

Ma arvan, et ma alustaksin seda pundart naiste ja tüdrukute õigustest, sest sealt läheks see lõngakera edasi lahti.

Pool maailma elanikkonnast on naisterahvad ja väga paljudel on siamaani piiratud õigused haridusele ja tervishoiule. See tähendab ka, et pool maailma rahvastikust on oma võimete suhtes piiratud. Kui meil oleks nii, et me saaksime teist poolt ka sama palju harida, sama tervislikuks nagu on nendes ühiskondades meesterahvad, siis oleks meil poole rohkem inimesi, kes mõtleks ja oleks valmis panustama. Alles pärast seda saame liikuda järgmiste eesmärkideni. Nii et ma arvan, et haridus, eriti naiste haridus on kõige tähtsam. Eestis on loomulikult ka ebavõrdsust, aga maades nagu näiteks Afghanistan, ongi tüdrukutel keelatud koolis käia. Selle lahendamine tooks päris palju kasu juurde.

Kas sa tunnend, et sa saaksid olla üks selle lahendaja?

Ma arvan, et ma saan. Ma arvan, et ma juba olen.

Meil on ka inimesi Eestis, eriti viimasel seitsmel aastal, kes räägivad samamoodi, et me tüdrukud ja naised ei peaks üldse ülikooli minema vaid koju jääma. Mida rohkem ühiskonnas sellised kummalised arusaamad leiavad, seda vähem on inimesi, kes selle vastu võitlevad nii meil kodumaal kui ka laias maailmas.

Nii et meie räägimegi maailmahariduses nendest teemadest ja loodetavasti PERGi läheb rohkem arusaava silmaringiga inimesi välja sõltumata nende soost. Ma arvan, et see tegelikult juba see on suur panus.

Kui kunagi peaks tulema meeleavaldus, siis PERGi on nii palju tüdrukuid, et saame ühe korraliku kamba kokku.

JAH! Täpselt, täpselt, täpselt. Millal iganes soovite, võtke initsiatiiv ja lähme teeme ära!

Mis on su lemmik viis, kuidas kogukonda aidata?

Ma arvan, et ongi vabatahtlik tegevus. Ma olin Lätis vabatahtlik aasta aega ja olen Eestis olnud igasuguste asjade juures abiks. Nendes vabatahtlike rollides on hästi palju õpetamist, noortega tegelemist ja see ongi mulle omane.

Missuguse mõtteaine annaksid PERGi perele?

Kuigi väga paljud meist on sellest teadlikud, siis võiks ikkagi mõelda oma tarbimisharjumused üle. Vahepeal ma kuulen õudusega, et keegi ütleb jälle, et tellis oma riided Temust või Sheinist, aga tõesti see on otseselt orjatööjõud, kust need asjad tulevad.

Inimesed on juba lapsena orjad, selleks, et meil oleks mingeid jubinaid, mis on paar eurot odavamad kui Eesti tootjatel. See on see, mille peale mina tihti mõtlen ja võibolla me võiksime kõik natuke rohkem mõelda.

On sul soovitusi kogukonnapraktikaks?

Tuleks lähtuda tegija enda huvidest. See, kes on moeinimene või vastupidi lihtsalt tiim kaltsukas, siis miks mitte Aarete Laegas Põhja-Tallinnas. See on MTÜ ja see ei ole ainult riiete kaubandus, vaid nad tegelevad ka heategudega, abivajajate peredega. Nad ise majandavad ennast ära, kuskilt mingeid toetusi ei saa.

Mida ma kindlasti soovitaks on esiteks see, et valdkond huvitaks ja teiseks uurida natuke neid telgitaguseid ka, et sa saaksid võimalikult palju nii-öelda karjääriteadmisi või tulevikku mingeid mõtteid. Ära lihtsalt tuimalt mine tegema seda.

Kui sa oleksid PERGi õpilane, siis mis vabatahtlikku tööd sina teeksid?

Ma arvan, et ma läheks... Ma just sain aru, et issand, ma läheks ise sinna Aarete Laekasse, sest see tõesti on nii huvitav. Nii mitmetasandiline asi, mida nad teevad. Nad lihtsalt alustasid sellest, et nad nägid ümberringi abivajavaid inimesed ja hakkasidki tegelema. See tundub äge.

Samamoodi Uuskasutuskeskus. Nemad ju ka alustasid mitte selleks, et äri teha, vaid selleks, et teha head ja nad tõesti annetavad palju. Need sotsiaalsed ettevõtted on minu meelest päris huvitavad. Sa majandad ennast ära, saad mingit kasu või tulu ka, aga sinu vähemalt sama oluline prioriteet on anda ühiskonnale tagasi. Vot see on minu meelest tuleviku võti.

Dina Begic

Õpetajate muusikamaitse

Mis muusika kostaks PERGi koridorides, kui neis kõlaks õpetajate lemmikud muusikapalad? Kas rokiklassika, pehme džäss või hoopis midagi täiesti ootamatut? Õpilaste muusikamaitset me eelmises Mõjulaines juba uurisime, kuid nüüd on aeg pöörata pilk meie kooli kõige targematele (ja kõige salapärasematele) melomaanidele. Kui sulle on kunagi huvi pakkunud see, millist muusikat õpetajad kuulavad, siis see artikkel on just sulle!

Vastused meie küsitlusele olid väga mitmekesised, kuid proovime need kuidagi kokku võtta. Meie kogutud andmete põhjal on PERGi õpetajate seas populaarseim muusikažanr rokk, aga koha nende *playlist*'ides on leidnud ka pop-, elektrooniline- ja klassikaline muusika. Kõige rohkem nauditakse 2000ndate ja 1990ndate muusikat, eriti just kodus või ühistranspordis (väga perg-*vibes*!) Võime julgelt väita, et PERGi õpetajatel on väga mitmekülgne muusikamaitse, alates Nublust kuni Björkini välja.

Ajajoone/humanitaarainete õpetajad

Kuigi nad õpetavad antiikaega ja analüüsivad luulet ja see võib mõnele igav tunduda, kõlavad nende kõrvaklappidest meloodiad, mis paneksid isegi Aristotelesel jala tatsuma. Valdav enamus humanitaarainete õpetajatest armastavad ikka rokki, elektroonilist muusikat ja indie't. Kuid leidsime ka mitmeid klassikalise muusika nautijaid. Tänapäevasele muusikale eelistatakse 70ndate kuni 2000ndate muusikani välja, nii Eestist kui ka välismaalt. Oma ainetega seostati kõige rohkem džässi, punki ja klassikalist muusikat, eks humanitaarteaduseid saabki mõista mitmel erineval moel.

Muusikast otsivad õpetajad nii energiat kui ka inspiratsiooni ja melanhooliat. Kui küsisime, et mis laulu nad oma õpetatava ainega kõige rohkem seostavad, tõid naljakal kombel, nii kunstiõpetaja Kadi kui ka kirjanduseõpetaja Dagne välja Ivo Linna ja Apelsini loo "Shakespeare". Kadi lisas ka seda, et järgmise lennu esimesel kohtumisel Ajajoonega peaks hea ajaloolise meeoleu tekitamiseks just seda laulu laskma.

Küsites selle kohta, et mis laul alati hea tuju tekitab, jagati meiega mitmeid lõbusaid palasid, nagu näiteks Koopi “Summer Sun” ja Queeni “Don’t Stop Me Now”. Kui küsisime, mis lugu oleks nende “eluloo *soundtrack*”, saime õpetaja Dagnelt väga üllatava vastuse - tema elu sümboliseerib hoopis Koera laul “Maiu on piimaauto”. Seda poleks küll oodanud!

Meie humanitaaralade õpetajate muusikamaitse on nagu hästi kirjutatud kirjandid - mitmekesised ja üllatusi täis.

Reaal- ja loodusainete õpetajad

Kas teaduslikud meetodid kehtivad ka *playlist*’ide koostamisel või valivad reaal- ja loodusainete õpetajad lemmiklaulud hoopis millegi muu järgi? Kohe saame teada!

Nende seas on populaarseimad pop- ja rokkmuusika, aga paljud naudivad ka klassikalist muusikat ja indie’t. Meie kooli keemikute ja bioloogide muusikavalik oli väga eripalgeline.

Kui küsisime, millised lood alati tuju heaks teevad saime keemiaõps Marionilt vastuseks ikoonilise Queeni “Bohemian Rhapsody”. Bioloogiaõpetaja Kadri lemmikuks osutus Terminaatori “Armudes üksindusse”. Ühe anonüümse matemaatikaõpsi favoriidiks on Sia “Unstoppable” ning füüsikaõpetaja Maarika tõi välja, tema arust päris napaka laulu, Carly Rae Jepseni “Call Me Maybe”.

Paljud õpetajad armastavad vanemat muusikat, näiteks meie praktilise looduse tundmise mooduli õpetajale Laurale meeldivad peale kõige muu ka 30ndate meloodiad. Kuid mitmete õpetajate muusikamaitse kaldub ka 2000ndate ning 2020ndate poole. Muusikat kuulatakse kõige rohkem autoga sõites ja kodus. Panime tähele ka seda, et need õpetajad, kellele meeldib hommikuti muusikat kuulata, eelistavad energilisemaid palasid ning need, kes kuulavad seda pigem õhtul otsivad lõõgastust pakkuvaid laule.

Oma ainetega seostati kõige rohkem *funk*'i, klassikalist muusikat ja *heavy metal*'it ning isegi linnulaulu ja loodushelid. Küsides, et mis laulu oma ainega seostatakse, jagas bioloogia- ja keemiaõpetaja Marion meiega laulu "Fotosüntees toimub iga taime lehtede sees", mida kõik õpilased kindlasti vähemalt ühe korra bioloogiatusnis kuulnud on. Keemiaõpetaja Geilyn tõi välja ikoonilise Breaking Bad'i *soundtrack*'i. Kui keemia meenutab õpetajale Breaking Bad'i siis võib vaid loota, et see seos on seotud ainult muusikaga, mitte metamfetamiini keetmisega, aga ega kunagi ei saa 100% kindel olla.

Ühe väga meeldejääva vastuse andis keemia- ja füüsikaõpetaja Maarika, kes ütles, et seostab kooliga Pink Floyd'i "Another Brick in the Wall'i", mis teda tihtipeale kooli tülles kummitab. Aga isegi kui laul ütleb "*we don't need no education*", on meil vist ikka natuke kooliharidust vaja (eriti selleks, et loodusainete arvestustööst läbi saada). Meile tundub, et PERGi reaal- ja loodusainete õpetajad segavad oma *playlist*'ides igasugust erinevat muusikat sama julgelt kui katseklaasides kemikaale.

Keeleõpetajad

Meie armsate keeleõpetajate esitlusloendid on sama kirjud ja mitmekülgsed nagu keeled, mida nad õpetavad. Pop, elektrooniline muusika, metal, jazz - need on vaid osa žanritest, mida nad kuulavad.

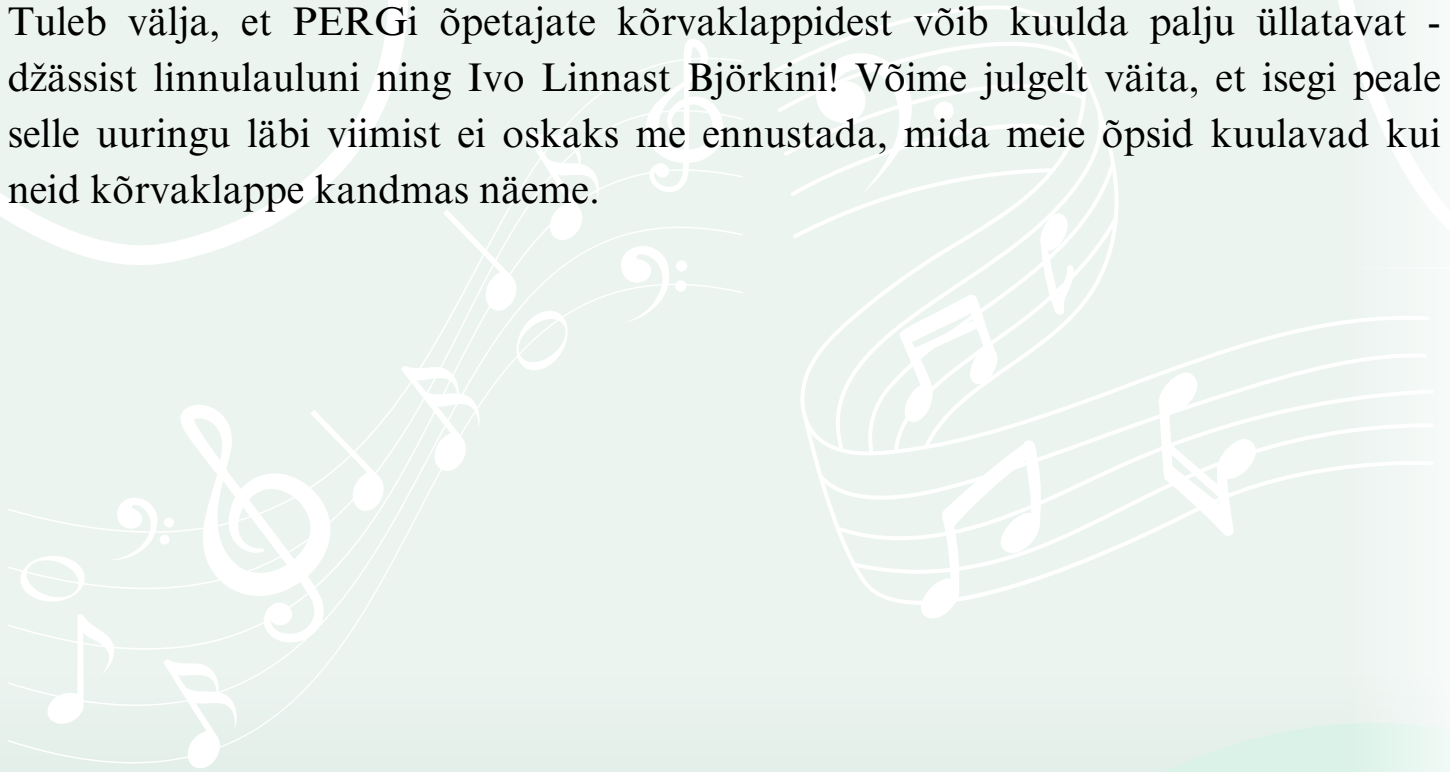
Roki austajad Maarja-Liis, Valentyna ja Sandra ei pea enam kaua ootama, sest juba sel suvel tuleb Eestisse mitmeid maailmakuulsaid rokibände, sealhulgas ka ACDC!

Rootsi keele õpetaja Sven Hannese muusikamaitse on väga lai - pop, jazz, folk, 80ndad, ABBA ja Daði Freyr. Broadway fännid saavad rõõmustada, sest tema klassi sisenedes, võib sealt kuulda muusikali „Hamiltoni” hitte, sest Sven peab seda *soundtrack*'i heaks taustamuusikaks tunniks ettevalmistumisel.

Kuigi meie polüglottidest õpetajatele meeldib välismaine muusika, siis nad hindavad kõrgelt ka Eesti muusikat, näiteks Kosmikuid. Tihti kuulavad õpetajad muusikat just kodus ning sõites auto või ühsitranspordiga.

Nähtavasti on 80ndate kuldajastu PERGi õpetajate südames eriliselt sooja koha leidnud – olgu see siis Fleetwood Maci nostalgia, ABBA tantsuhitid või Daft Punki elektrooniline groove. Kuulatakse ka praeguse aja artistide muusikat, nagu Glass Animalsi "Heat Waves" või Måneskin.

Tuleb välja, et PERGi õpetajate kõrvaklappidest võib kuulda palju üllatavat - džässist linnulauluni ning Ivo Linnast Björkini! Võime julgelt väita, et isegi peale selle uuringu läbi viimist ei oskaks me ennustada, mida meie õpsid kuulavad kui neid kõrvaklappe kandmas näeme.

Häkaton ja noorte tulevik loodusteadustes

Märtsil alguses toimus meie koolimajas Tallinna riigigümnaasiumite esimene reaali- ja loodusteaduste häkaton. Sündmuse raames pandi PERGi, TORGi ja MURGi õpilastest kokku meeskonnad, kes pidid leidma praktilisi lahendusi loodusteadustega seotud väljakutsetele.

Häkatoni üldiseks teemaks oli loodus- ja reaalteaduste populariseerimine noorte seas. Tiimidel ja nende mentoritel oli üle kolme tunni aega, et välja töötada oma unikaalsed lahendused. Enne ideede žüriile esitamist said osalejad võimaluse kuulata inspiratsioonikoolitaja Harald Lepisku avaliku esinemise teemalist koolitust. Noored harjutasid liftikõne pidamist, mis peab olema kiire, lihtne, informatiivne ja kõige tähtsam - meeldejääv.

Vestlused kolme kooli õpetajatega tõid veelkord esile tõsiasja, et paljude noorte jaoks jäävad reaali- ja loodusteadused kaugeks eelkõige seetõttu, et neid aineid peetakse liiga keeruliseks. Need valdkonnad on muutunud paljude noorte jaoks ligipääsematuks ning paljud mainisid ka seda, et need võivad tunduda noortele ühekülgsed ja igavad. Seetõttu on oluline näitlikustada kui elulised need ained tegelikult on ja millisel moel nad meie igapäevaelus esinevad. Toodi välja, et teoreetiliselt seda justkui teatakse, aga kuna koolis on kahjuks vähe võimalusi neid paberi peal väljendatud teadmisi rakendada, kaob loodusainetest põnevus ja eduelamus.

Asjaolu, et Tallinna riigigümnaasiumite esimene seda tüüpi üritus toimus just PERGis on märgiline. See näitab kui avatud ja innovaatiline meie õpilaskond ja kool on. Väga inspireeriv oli jälgida tekkinud sünergiat - kui palju unikaalseid ideid saab tekkida isegi lühikese ajaga õpilaste koostöös, kes pole varem koos töötanud. Äkki noorus pole ikkagi hukas?

Esile tõusid mitmekülgsed ja ägedad ideed. Tiim Ajurakud esitles plaani, kus sooviti teha loodusteadused “maitsvamaks” 5.klassi õpilastele. Pakuti välja vanemate klasside õpilaste poolt loodud spikrivihikud, kus oleks õpilastelt-õpilastele loogiliselt seletatud teooria, valemid, katsed ja kõik muu vajalik. See idee otsustus ka publiku ja žürii lemmikuks.

Lennukaima idee auhinna pälvis üks tõeliselt pöörane idee. Moeshow, kus plaaniti kasutada erinevaid keemia ja füüsika alalisi teadmisi ja oskusi, et lavašõu ajal riideid ümber muuta, panna igasuguseid reaktsioone reaalselt toimuma.

Mõjukaima idee auhinna võitis tiim, kes otsustas luua rakenduse nimega „Mabike” - interaktiivse ja mängulise äpi, mis muudaks loodus- ja reaalainete õppimise algklasside õpilaste jaoks meeldivamaks ja loomulikumaks.

Reaalaineid esitatakse noortele sageli millegi väga tõsisena, mis eeldab lõputult loogikat ja vähe loovust. Häkaton näitas vastupidist - see on suurepärase viis seda status quo'd kõigutada. Noortele anti võimalus rakendada oma teadmisi ka teistest valdkondadest, et tuua loovaid ja päriselulisi lahendusi akadeemilistele probleemidele. Ning just see võibki olla võti, kuidas elustada huvi nende teaduste vastu.

Tour de PERG – Perglased veerevad

Intervjuu Monika Tomingasega

!Võimas”, “koos kulgemine”, “inimmõõtmeline linn” – nii kirjeldasid rattaurituse korraldajad Laura Toots, Monika Tomingas ja Annika Tähepõld juba teist korda toimuvat Tour de PERGi, mis toimus 23. aprillil. Peale selle, et suure kambaga ratastel läbi linna väntamine on lihtsalt lahe sündmus, tähistati sellega ka kooli sünnipäeva. Rattasõidu seitsmekilomeetrine teekond kulges mööda Merimetsa ja Haaberstit ning lõppes meie sõpruskooli Mustamäe Riigigümnaasiumi juures, kus rattureid võeti vastu ühistantsuga. PERGi pere tervitas murglasi kultuurijuhi ja selleaastase Tour de PERGi peakorraldaja Monika eestvedamisel tema loodud regilauluga.

Uurisime Monikalt lähemalt, mis peitub Tour de PERGi traditsiooni taga ja kuidas see meie kooli väärtustega seotud on.

Tour de PERG toimus juba teist korda. Kuidas see traditsioon üldse alguse sai?

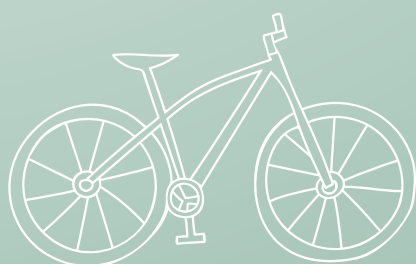
Sa küsid seda minult, kes siin eelmisel aastal isegi ei töötanud (naerab)? Eks meie soov on näidata linnaruumisõbralikke liikumisviise ja seda, et rattasõit on tänapäeva ühiskonnas väga normaalne liikumisviis. Me ei taha millegi vastu võidelda, vaid näidata, et autostumine Tallinnas ei ole okei. Tahame juhtida tähelepanu sellele, et liikuda saab ka teistsuguste liikumisvahenditega.

Kuidas planeeriti sõiduteekond ja miks valiti just selline trajektoor?

Arutasime alguses, kuhu me tahaksime välja sõita. Mõte oli see, et kuhu iganes me otsustame sõita, seal tähistame ka kooli sünnipäeva. Kuid teisest küljest oli selge, et osa inimesi ei saa rattasõidul osaleda, seega tundus tore osaliselt ka koolis kohapeal tähistada. Siis mõtlesime, et aga miks mitte minna kellelegi külla? MURGi oli just hiljuti sünnipäev, nii et see sobis hästi. Järgmisel aastal sõidame ilmselt TORGi.

Milliseid PERGi väärtusi Tour de PERG kõige selgemalt esile toob?

Eks me püüamegi kõikide koolis tehtavate asjadega läbi mõelda, milliseid väärtusi see toidab. Tour de PERG pakkus võimalust näha MURGi peret ja koostöö mõistet laiendada, mis oli väga tore. Kindlasti on see minu jaoks ka mõju küsimus. Me näitame, millist mõju või muutust tuua või luua soovime. Ja me ei tee igavat kooli. Kas igav kool võtaks sellise rattasõidu ette?

KÕR õpperühma Erasmus+ projekti õpiränne Irimaale

KÕR õpperühma õpilased, õpetajate Maarja-Liis Veeleidi ja Kadri Hein-Loik'i juhendamisel

Kaasrahanud
Euroopa Liit

PERGi KÕR õpperühm osales 31. märtsist 2. aprillini Erasmus+ programmi raames füüsilisel õpirändel Irimaal Limerickis asuvas Kesk-Lääne Kurtide Koolis (Mid West School for the Deaf). Kohale jõudes mängisime traditsioonilisi Eesti ja iiri kurtide mängu, mis aitasid luua ühtset õhkkonda. Seejärel korraldasid kooli õpetajad meile koolis tuuri ning meile avanes võimalus vaadelda ja filmida tunde.

Järgmisel hommikul tutvustasime võõrustajatele eesti viipekeelt ja nemad vastutasuks õpetasid meile ka iiri viipekeelt. Need keeletunnid olid nii interaktiivsed ja lõbusad, mitmete huvitavate mängudega. Seejärel viisime läbi intervjuu ühe iiri õpilasega, et saada põhjalikum ülevaade tema kogemusest. Meie kultuuriline avastusretk jätkus Bunratty vabaõhumuuseumi külastusega, kus saime aimu, milline oli elu 19. sajandi Iiri külas.

Viimasel päeval koostasime ja esitlesime plakateid, mis kajastasid kogu projekti jooksul õpitut. Pärast seda külastasime Kuningas Johni lossi (King John's Castle), et õppida rohkem Irimaa ajaloo ja kultuuri kohta. Samuti saime võimaluse külastada Limericki linnavalitsust ja kohtuda linnapea John Moraniga.

Pilt: erakogu

PERGi õpilase Camilla sõnul oli õppereis väga tore: “Mulle meeldis kohtuda iiri kurtide õpilastega, saada rohkem teadmisi iiri kurtide kultuurist ja kohalikust kultuurist. Saime reisil arendada inglise keele oskust ja õppida iiri viipekeelt. Tulevikus võiks proovida rohkem suhelda ka rahvusvahelises viiipleemises.”

Iiri partnerid jäid samuti kohtumisega rahule. Iiri partnerkooli õpilase Amy tagasivaade õpirändele Limerickis: „Mulle meeldis Eesti tiimiga viibelda ja vestelda. Samuti meeldis mulle nendega kurtide mängu mängida. Nendega koos tundsin kindlamalt, et olen osa grupist ja kurtide kogukonnast, sest me kasutasime palju viipekeelt, mitte ainult ei rääkinud. Mul on väga hea meel, et nad tundsid end meie koolis koduselt.”

Erasmus+ projekti õppereis Iirimaale sai teoks tänu Euroopa Liidu kaasrahastamisele ning meie heade toetajate Iiri Suursaatkonna, Leibur AS-i ja Trocos Trade OÜ abile. Täname KÕR õpperühma vilistlast Bellat, kelle initsiatiivil projekt loodi. Projekti õppeprogramm kavandati koostöös vilistlaste Bella ja Jegori ning praeguste KÕR õpperühma õpilastega.

Pilt: erakogu

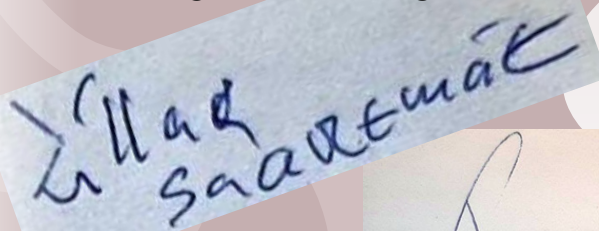

Tantsulembene kohtumiste koguja. Administraator Jaana autogrammikogust

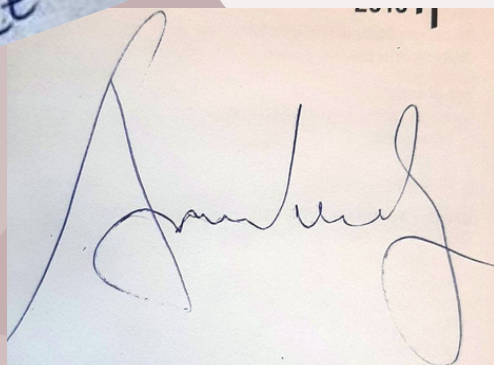
Vähemalt vanasti oli nii, et lapsepõlves ikka midagi koguti. Jaanal väljendus kogumishuvi kommi- ja šokolaadipaberites, taskukalendrites, märkides ja koerte piltides. Alklassidest alates, kui õues jooksmisest, kelgu- ja suusamäel elamise kõrvalt aega üle jäi, kujunes Jaana hobideks joonistamine ja lugemine. Kindlasti oleks saanud suureks hobiks ka tants, kui selleks oleks maal elades võimalusi olnud. Tegelikult sai tants muidugi Jaana hiljem kätte, erinevates naisrühmades ja rahvatantsuansambelis Tarvanpää harjutades-esinedes.

Viljandi Kultuurikolledžis raamatukogundust õppides (I lend) ja tihedalt teatris käies tekkis Jaanal uus hobi - autogrammide kogumine.

„Minu jaoks on autogrammide kogumisel tähtis ainult minu suhe “objekti” ja teinekord ka kontekst (eriti tähenduslikud on näiteks üldtantsu- ja laulupeod). Ei loe, kui kuulus isik on, vaid ta peab mulle ka meeldima. Mind ei huvita eriti poliitikud, poptähed, suunamudijad. Kõige enam on mul näitlejate ja kirjanike autogramme, sekka ka mõned baleriinid, tantsuõpetajad, lauljad, heliloojad, ajakirjanikud, korstnapühkijad ja töökaaslased. Kogun ainult nende inimeste autogramme, kes minu teele satuvad. Meeldib, kui lisaks autogrammile kirjutatakse ka kuupäev ja lisatakse mõni soov või joonistus (näiteks koolijuht Indrek joonistas toreda viie jalaga kaelkirjaku, õnnetoov korstnapühkija vajutas tahmased sõrmejäljed).

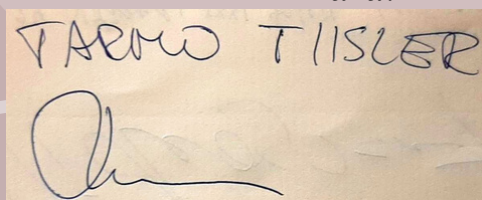

Autogramm: Üllar Saaremäe

Autogramm: Arvo Pärt

Toremaid kohtumisi on olnud linnatänaval, teatris, tantsu- ja laulupeol, turul, rongis ja bussis. Ükskord Vargamäelt tulles hääletasime end tüdrukutega Rakvere teatri bussi peale ja saime niimoodi kõikide näitlejate autogrammide, kellega koos sõitsime,” räägib Jaana.

Ajalehe maht ei võimalda siin kahjuks kõike esitada. Kahjuks ei saa järgnevalt näidata ka mõningaid tõelisi „maiuspalu“, sest märkmik Salme Reegi, Jüri Krjukovi, Katrin Karisma, Allar Levandi jt kuulsate inimeste autogrammidega varastati ära.

Kümme näidet autogrammi lugudest.

1. Esimese autogrammi märkmiku avas Jaana matkal Saaremaal 26.06.1991 kohaliku bussijuhi autogrammiga. Selgus ka, et keegi teine bussisõitja oli märganud bussijuhi toredust ja temast ajalehte artikli kirjutanud.
2. Jaana on suur lavaka 15. lennu fänn (näitlejad lõpetasid tänase nimega Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia 1992. aastal). Fännluse juurde kuulub nii enda disainitud fännisärk, mitmekordsed 15. lennu teatrietenduste vaatamised, lilled viimine peale etendust, autogrammide kogumine. Jaanus Rohumaa, Üllar Saaremäe ja Tiina Mälbergiga on koos ka pilte tehtud. Jaana on käinud Jaanus Rohumaa 50. aasta juubeli etendusel „Vastuvõtt“ sünnipäevalapsega kätlemas ja teiste 15.LF-liikmetega paar aastat tagasi muusika- ja teatrimuuseumis Panso päevade raames kohtumisõhtul 15. lennu näitlejatega. Tookord kutsuti

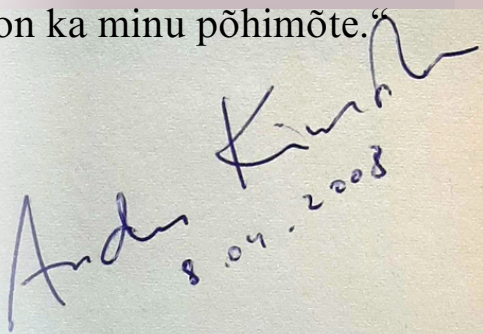
fännid ka ühispildile ja kui õhtu lõppedes Jaana vanasse Viljandi-aegsesse märkmikku kordusautogramme küsis, märkas seda saalis olnud muuseumitöötaja, astus ligi ja palus kaugemas tulevikus märkmik muuseumi fondi annetada.

3. Leelo Tunglalt on Jaana kahel korral autogrammi küsinud. Esimesel korral kohtuti juhuslikult. Leelo Tungal oli sel ajal ajakirja Hea Laps peatoimetaja. Jaana elas maal, tegeldi maasikakasvatuse ja müügiga. Ükskord sattus ostjaks Leelo Tungal. Lastekirjanduse suure sõbrana oli Jaanal juhuslikult käepärast ka Hea Laps, kuhu autogramm võtta. Teisel korral käis Jaana ettekavatsetult Lastekirjanduse Keskuses kohtumisel Leelo Tunglaga, et saada

raamatusse autogramm ja pühendus oma lapselapse jaoks. Märkmikusse sai Jaana lisaks autogrammidele veel tänusõnad kunagiste maasikate eest.

Järeltuleva põlve jaoks hakkas Jaana juba varakult raamatuid koguma ja tore da pühenduse on oma raamatusse kirjutanud ka näiteks lastekirjanikust kursuseõde Heidi Raba.

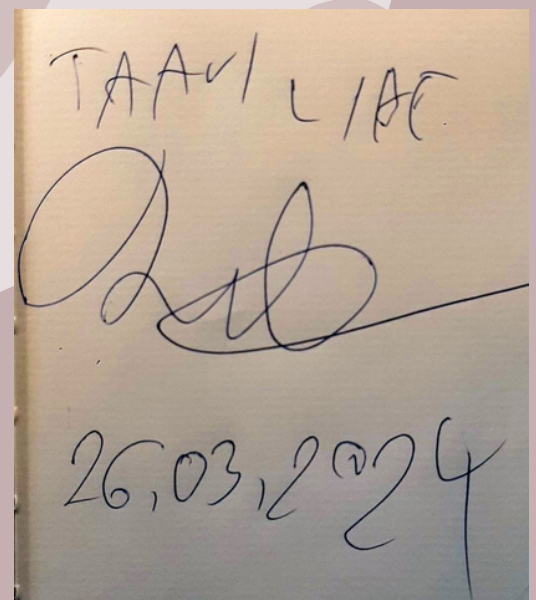
4. Legendaarse Rakvere rahvatantsuõpetaja Maie Orava autogramm on 2014. aasta üldtantsupeo "Puudutus" kavaraamatus tema loodud tantsu "Tantsukutse" joonise ehk mustri juures. Jaana: "Tantsisime seda tantsu Tarvanpää rühmaga ja see oli ühtlasi minu esimene üldtantsupidu ja suure unistuse täitumine, mille nimel olin eelnevalt 10 aastat Roela naisrühmas ja 5 aastat Tarvanpää B-rühmas tantsinud. Maie on eriline tantsuõpetaja. Lisaks tehnilise täpsuse nõudmisele oskas ta alati selgitada tantsu mõtet, et ka tantsija selle üles leiaks ja oskaks väljendada oma emotsioone, et oleks arusaadav, miks ja mida ta tantsib. Niisama liigutusi võib igaüks teha, tantsida tuleb ikka hingega, on ka minu põhimõte."

Autogramm: Andrus Kivirähk

5. 2017. aastal toimus helilooja Arvo Pärdi päevade kontsert Rakvere Gümnaasiumi aulas. Jaana oli kontserdile loosiga piletid võitnud. Jaana töötas seal koolis raamatukoguhoidjana, Pärt aga oli lapsepõlves just seal õppinud. Nende teed kohtusid seekord saali tagumises reas. Istuda tagasihoidliku helilooja kõrval ja kuulata tema kirjutatud muusikat! See oli suur au ja õnn!

6. Endine Estonia priimabaleriin Kaie Kõrb on Jaana teele sattunud kahel korral. Lõpliku tõuke uue autogrammimärkmiku avamiseks sai Jaana siis, kui Kaie Kõrb PERGi külastas. Jaana nägi Kaie Kõrbi viimati teatrilaval Jõhvis, kui ta andis oma lahkumisetenduse. Jaana on suur balleti austaja, soovib noortel minna vaatama näiteks etendust "Sisalik". Viimasele on muusika kirjutanud Lepo Sumera, kelle autogrammi peab Jaana üheks tähtsamaks.

7. Tähtsal kohal teiste persoonide hulgas on omakandimees, Roelast pärit ja seal ka põhikoolis käinud Arvo Iho. Ta on filmioperaator, -režissöör, fotograaf ja pedagoog, esimese Eesti filmikooli rajaja, endine BFM-i õppejõud. Kinohuvilisena on Jaana Arvot kohanud Roelas „Karu südame“ linastusel, Rakveres kuulanud teda rääkimas Andrei Tarkovskist ja „Stalker“ filmi tegemisest ning selle telgitagustest. Eelmisel aastal oli Arvo Iho Roela jaanitulel, kui talle seal 75. juubeli puhul pink avati ja Jaana sai filmimehe autogrammi ja pühenduse tema Stalker võtete fotoraaamatusse. Suve alguses on oodata Arvo Iholt uut fotoalbumit, seekord aga Roela inimestest.

8. 29 autogrammi on ka Jaana sünnipäevakaardil, mille kinkisid kolleegid PERGi esimesel aastal ja mille autor on Maili Tirel. Jaana: „Ma hindan väga kõrgelt omavalmistatud kaarte, mis on tehtud mõeldes saaja peale. Teen vahel ka ise kaarte, eriti kollaaži tehnikas.“

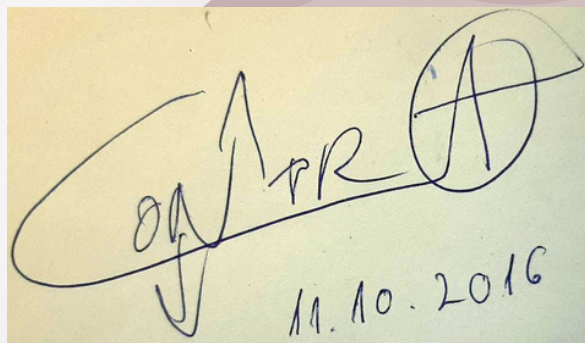
Kui küsida Jaanalt, kelle autogrammi ta laiaast maailmast sooviks, siis selleks isikuks on kunstnik Ilon Wikland. Lähiajal loodab Jaana saada Andrus Kivirähki autogrammi märkmikku ja raamatutesse, kus seda veel pole. Samuti ootab ta põnevusega Rasmus Tähepõllu veskite raamatu ilmumist, et sellesse võtta esimene PERGi õpilase autogramm.

9. Eelmine kevad oli Jaana uus autogrammimärkmik paar nädalat Vikerraadio toimetuses autogrammide ringil. Ta võitis e-etteütlusel osalemise eest loosiauhinnaks helkuri ja T-särgi (kirjandi kirjutajaid oli üle 10 tuhande, loosiauhinna võitis neist ainult 50). Auhinda ära tuues märkmik sinna jäigi, et sissekandeid saaksid teha Jaana lemmikud Vikerraadio saatejuhid Taavi Libe, Kirke Ert, Märt Treier, Sten Teppan ja Mirko Ojakivi, lisaks Kaja Kärner (e-etteütluse teksti lugeja) jt, kokku 18 autogrammi.

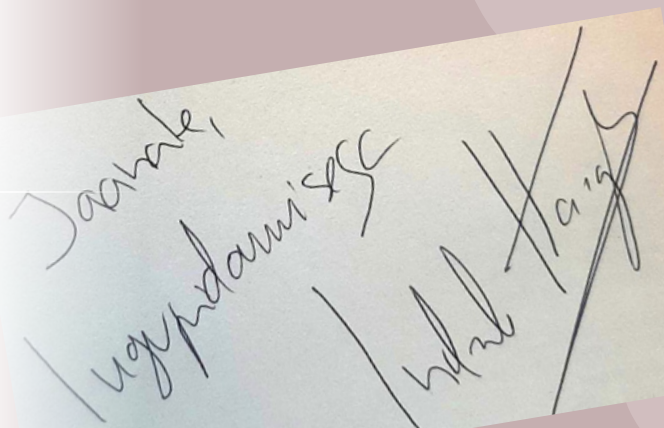
10. Meie kooli kaheaastase tegutsemise ajal on siin käinud Poola ja Balti riikide presidendid. Kusjuures Andrzej Duda kinkis meile muude asjade seas ka autogrammide kogumiseks väga hästi sobiva raamatu, millele me andsime nime „Dziennik“ (poola keeles märkmik, päevik). Aga presidentidelt autogrammide kättesaamine on juba omaette ettevõtmine, tuli tabada õiget hetke!

1-10 eelnevate punktide 1-10 autogrammide.

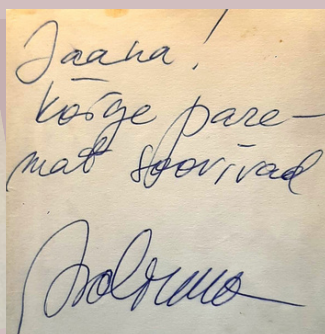
- 11 kirjanikud
- 21 ajakirjanikud
- 31 kunstnikud
- 41 muusikud
- 51 näitlejad
- 61 tantsukorraldajad
- 71 PERG
- 81 muud
- 91 poliitikud

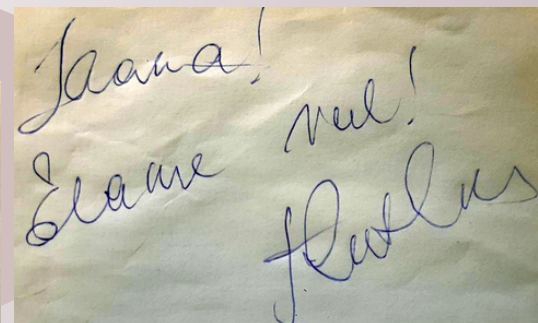
Autogramm: Contra

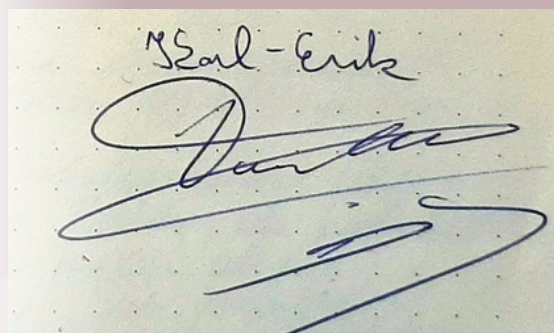
Autogramm: Indrek Hardla

Autogramm: Ivo Linna

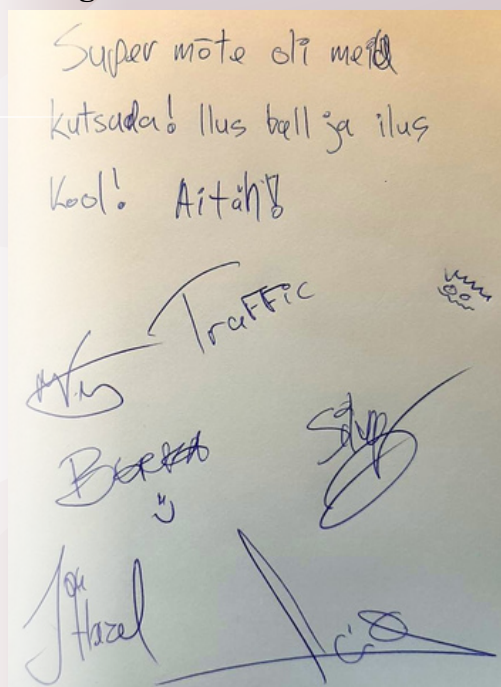
Autogramm: Reet Linna

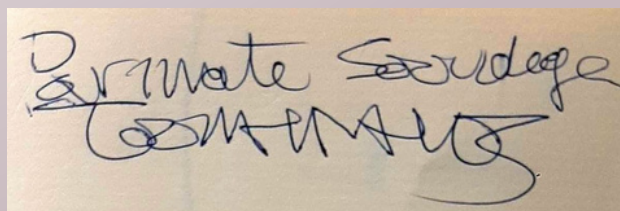
Autogramm: Karl-Erik Taukar

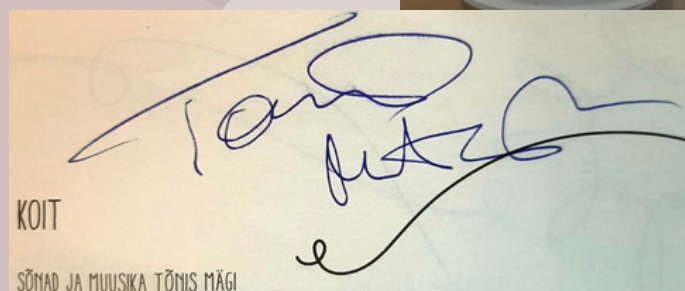
Autogramm: Metsatöll

Autogramm: Traffic

Autogramm: Toomas Hendrik Ilves

Autogramm: Tõnis Mägi

Raamatuarvustus „Džamilja”

Läbi kurude lauldes armastusest.

Tšõngõz Ajtmatov on ülemaailmselt hinnatud kirgiisi kirjanik, kes on saanud tunnustust rahvusvahelisel tasandil. 1993. aastal sai ta Austria riikliku Euroopa kirjandusauhinna ja tema teoseid on tõlgitud kokku 174 keelde, sealhulgas eesti keelde. Tema jutustus „Džamilja”, mis ilmus 1958. aastal, saavutas kiiresti tuntuse ka väljaspool Nõukogude Liitu, sest samal aastal tõlkis kirjanik Louis Aragon selle prantsuse keelde ning nimetas teost kõige kaunimaks armastuslooks, mida ta on kunagi lugenud.

Selle teose pealkirjaks on idamaine naisenimi Džamilja – lummas ja eriline, just nagu noor naine, kellest see lugu räägib. Teose minategelane on Seit, 15-aastane kunstnikuhingega külapoiss, kes on Džamilja abikaasa noorem vend. Lugu leiab aset rasketel aegadel, II maailmasõja taustal, kus Džamilja abikaasa on rindel. Külasse naaseb haavatud sõdur Danijar, kellele antakse ülesandeks aidata Džamiljal ja Seitel teravilja vedada. Algul teeb Džamilja vaikse ja tasakaaluka Danijari üle nalja ning kiusab teda aeg-ajalt, kuid hiljem hakkavad noortel teineteise vastu tunded tekkima.

Selle armastuslooga paralleelselt toimub ka noormehe Seiti küpsemis- ja mehistemislugu. Algselt on tema maailmataju lihtne ja naiivne, kuid jutustuse jooksul muutub ta emotsionaalselt küpseks. Raamatu lõpus saab noormees aru, et ka tema oli armunud oma venna naisesse, kuid suudab läbi pisarate leppida Džamilja otsuste ja valikutega. Sel hetkel jätab Seit hüvasti oma lapsepõlve ja nooruspõlve armastusega.

Peategelannat on kujutatud tugeva, julge ja aruka naisena. Kuigi ta austas vanemaid pereliikmeid ja oli kuulekas, ei kartnud ta oma arvamust ausalt avaldada. Kesk-Aasia kultuuris tihtipeale sellise tugeva iseloomuga naise ei sallita. Seistes oma tunnete eest sai Džamilja oma mehe pere poolt palju kriitikat ja oli tõrjutud. Vaatamata sellele liikus ta sihikindlalt oma soovide järgi edasi.

Ajmatov mahutas sellesse lühikesse jutustusse ka rindemeeste kogetuid raskusi, tugevate idamaiste traditsioonide mõju ja sõjaaegse kolhoositöö koormavat olemust. Teoses oli detailselt kirjeldatud Kõrgõzstani erilist loodust ja mitmekesiseid mägismaastikke. Lisaks kõlasid Danijari laulud armastusest ja kodumaast, mis tekitasid lugedes sooja tunde.

Autori kirjastiil on väga hingestatud ja rikkaliku sõnavaraga ent säilitab kerge loetavuse ja mõistetavuse. Lugemise ajal oli huvitav avastada uusi mõisteid ja nimetusi, mis pärinevad Kõrgõzstani ja Kesk-Aasia kultuurist, näiteks žene e venna naine ja džigit e auväärne mees.

„Džamiljat” lugedes leidsin end eneselegi märkamatult hobuse seljas ratsutamas läbi päikeselise mäekuru - nii puudutav ja siiras oli see raamat minu jaoks. Terve lugemise protsess oli ülimalt meeldiv kogemus ja teos on ideaalne, et võtta aega hingata ning nautida kvaliteetset kirjandust. Tšõngõz Ajmatovi „Džamilja” on tõeliselt ilus ja õdusa idamaise atmosfääriga armastuslugu, mis on igati oma tunnustuse vääriline.

Film “Džamilja” (1968)

Filmiarvustus “Keelepäästja”

Nagu iga austatud perglane teab, toimuvad PERGis iga kahe kuu tagant kogukonnakino filmiseansid. VIII kogukonnakino filmiks oli Liivo Niglasel 2020. aasta dokumentaalfilm „Keelepäästja”, mis räägib ühe indiaani keele päästmisest keeleteadlase Indrek Parki eestvedamisel. Pärast filmi toimus ka kohtumine peategelase ja režissööriga.

Park alustas väljasuremisohus mandani keele üleskirjutamist 2015. aastal. Selleks hetkeks oli Põhja-Dakotas asuvas mandanite hõimu reservaadis viimaseks soravaks rääkijaks 84-aastane Edwin Benson. Indrek Park võttis enda vastutuseks dokumenteerida see keel ja kanda seda edasi. Filmi jaoks oli kogutud ligikaudu viis aastat videomaterjali tema eestvõtmisest.

Mandani indiaanihõimu hädaolukord oli mõtlemapanev ja silmi avav, sest see juhtis tähelepanu meie tänapäeva valusale reaalsusele. Põliskeeled hakkavad järjest kaduma ja nendega hajuvad ka rahvaste sajanditepikkused kultuurilised identiteedid. Film tõi selle probleemi selgelt esile, näidates keele tähtsat rolli kogukondades ja hõimudes läbi Indreku ränga ning pühendunud töö mandani keele säilitamisel.

Filmi vaadates jätsid lisaks Indreku tööle sügava mulje väiksed, aga südamlikud ja argised hetked, mis Liivo Niglasel õnnestus jäädvustada ja ka meile näidata. Kodused ühissöömised, Indreku suhtlemine lastega ja keele järk-järguline integreerumine noorte igapäevaellu näitasid, et keele päästmine ei toimu ainult lindistuste ja sõnaraamatute kaudu, vaid see toimub just nendes lihtsates elulistes hetkedes, kus koosviibimine ja igapäevane suhtlus annavad keelele elu ja tähenduse. See näitas, et keele säilitamine pole ühe inimese töö, vaid see vajab ka kogukonna pingutust ja tahet.

Indrek kui hidatsa keele rääkija, mis on mandani keele lähim sugulaskeel, jõudis töötada Edwiniga tema viimasel kahel eluaastal, mille jooksul Indrek mandani keelt õppiski. Ta pani kirja kõikvõimalikud keele struktuurid ja koostas õppematerjale, et anda mandani keelele võimalus edasi elada. Kahetunnised salvestatud vestlused Edwiniga vajasisid aga nädalaid kestvat ümberkirjutamist ja analüüsimist. Selle mahuka ja aeganõudva protsessi kõrval kasvas Indrekul Eestis pere, mis tegi tema pühendumust veelgi märkimisväärsemaks.

Niglase kaameratöö andis suurepäraselt edasi mureliku, aga lootustandva meeolu, mis valitses selle keele päästmise loos. Ta kasutas vaheldumisi erinevaid videomaterjale, mis tegid filmi vaatamise veelgi huvitavamaks ja nauditavamaks. Näiteks dokumentaalsema lõigu järele monteeris ta kunstilikuma filmijupi, kus Park jalutab koopa juures ja jutustab selle koopaga seotud legendi öökullist, vaimuolevuste juhust. Lõputiitrite heliliseks taustaks pani ta Indreku keelesalvestised Edwin Bensoniga. See puudutas mind nii sügavalt, et silmad läksid märjaks.

Filmiseansi järgsel kohtumisel filmitegijatega oli põnev kuulda ka meie eesti keele võrdlust mandani ja hidatsa keelega, mis selgelt väljendab keele mõju inimeste maailmatajule. Park tõi välja, et kui eesti keeles pole sugu ega tuleviku ajavormi, siis hidatsa ja mandani keeles on lausa kaks erinevat tulevikuvormi, samas kui puudub minevik. Ta lisas ka fakti, et indiaani keeltes puuduvad roppused, mis on puhas peegelpilt nende rahvaste siiratest väärtustest ja suhtlemisviisidest.

„Keelepäästja” on südamlrik ja liigutav dokumentaalfilm, mis paneb mõtlema rahvakeelte tähtsusele kogukondades ja näitab, et keele säilitamine ei seisne ainult sõnade üleskirjutamises, vaid ka nende igapäevases kasutamises suhtlemisel. See film tuletab meelde, et keel on enam kui suhtlusvahend – see on identiteet, kultuur ja põlvkondadevaheline side, mis väärrib hoidmist.

Pilt: filmist „Keelepäästja”

Ingel Vaikla “Majavalvur” - hoone lugu inimese silmades

1980. aastal Tallinna mere äärde oli ootamatult valminud suursugune ja võimas hallist kivist tehtud hoone – Tallinna Kultuuri- ja Spordipalee, mida tänapäeval tunneme Tallinna Linnahalli nime järgi. Hiiglaslik ja uhke hoone oli arhitektide Raine Karp ja Riina Altmäe poolt loodud Moskva 1980. aasta suveolümpia mängudeks. Kolossaalne ehitis ühendas endas nii kohvikuid kui ka jäähalli ja kontsertsaali. Tallinna Linnahalli kasutusvõimalused ning potentsiaal saada igaveseks rahvuse saavutuseks ja uhkuseks olid tohutult suured, lootustandvad. Hoone on omal ajal pälvinud biennaali Interarh-83 Grand Prix preemia ja presidendi kuldmedali Rahvusvahelise Arhitektide Liidu poolt ning NSVL riikliku preemia, mis viis omakorda majesteetlikku objekti muinsuskaitseobjektide nimekirja. Vaatamata tugevustele ja imekaunitele vaadetele, mis avanevad hoone vaateplatvormidelt, avas Linnahall viimast korda ukSED 27. detsembril 2009. aastal, tähistades Eesti looduskaitse 100. aastapäeva. Kuidas juhtus nii, et Linnahall, millel oli justkui ettemääratud uskumatu saatus, seisab nüüd vaikides keset Tallinnat? Ingel Vaikla kujutab oma lühifilmis “Majavalvur” hoone tundmatut ja imelikku eksistentsi.

2015. aasta dokumentaalfilm algab kohe tugevate, kuid üksildaste ja publikust tühjade visuaalidega. Loo keskel on Peeter, Tallinna Linnahalli valvur, kelle elu nähtamatuks vaatejateks me muutume. Peeter sõidab tööle oma jalgrattaga, käib ringi veidi hirmutavates koridorides ja maja avarustes, elab rahulikult oma elu ja teeb tasahaaval tööd. Sündmused on voolavad ja tasased ning koossevad vanadest mälestustest – tegelikult on nad oma olemuselt sarnased Linnahalli atmosfääri ja ajalooga. Lühifilm on vormi poolest intervjuu, kuid me mitte kunagi ei kuula kaadritagust juhtivat häält: lugu on häirimatu monoloog ja kujundite mäng. Film teeb seda, mis on filmikunstis ülimalt hinnatud: see näitab, mitte ainult räägib ja seletab, kuidas elab ja töötab ning mida tunneb Peeter. Majavalvuri perspektiiv vaheldub sujuvalt, märkamatuks Linnahalli sisemuse ja meeleoluga ning need kaks vaatepunkti kooduvad lõpuks meie tunnetuses.

Dokumentaalfilmis pole tähtsal kohal ainult faktipõhisus ja narratiiv, vaid ka tunded, mõtted ja emotsioonid, mis täidavad loo. Kogu hoone anturaaž on täis vabadust ja ruumi, mis teisest küljest paistavad välja ainult üksilduse ja mahajäetusena. Nii peategelane kui ka ehitis ise on inimestest kaugel ning harjumatu nende tungimise, segamise vastu. See paistab kuidagi võõra, ebaloomulikuna nende absoluutsele kooselule, kus valitseb tingimatu kord ja rahu. Paralleelid Peetri ja Linnahalli vahel on lahutamatu osa filmist ja me märkame seda kõikjal, süžee pisikestes ja hiiglaslikes detailides: majavalvuri eluviis, suhted väliskeskkonnaga ja aktiivsete, kiirete uuenduste puudus.

“Majavalvur” on hämmastavalt ilusasti, võluvalt filmitud. Visuaalid on tugevad, värvid on kontrastsed, kuid oma iseloomult melanhoolsed, kurvatoonilised ja hämarad. Meile näidatakse pikki koridore, tühje saale ja pindasid, mis kunagi – uskumatu - olid täidetud rahvaga. Sümbolite vastandlikkus hakkab tähelepanu köitma suurtes stseenides, kus Peetri üksildus on kõrvutatud inimeste rõõmu ja pidutsemisega, mis leiavad aset sealsamas Linnahalli vaateplatvormil. Majavalvurile jääb sõnatu ilutulestiku vaatamine tumesinises öötaevas oma kõikvõimsast ehitisest. Nii laiemad kaadrid kui ka detailplaanid on võrdselt tähendusrikkad, hästi üles ehitatud ning visuaalselt meeldivad: nii äkitselt eredad kui ka argipäevaselt poolpimedad. Lühifilm on peente, konkreetsete, kirjeldamatute kaadrite küllane.

Ingel Vaikla on kokku pandud lugu inimesest ja elutust objektist korruga, keskendudes nende olemisele kui ühtlasele, jagamatule tervikule. “Majavalvur” räägib kahte juttu ühe suuga, näitab mitut seisukohta, nägemist ühe sümboliga. See teeb lühifilmi sügavaks, mõtlemapanevaks, huvitavaks isegi siis kui süžee toimub kindlas suletud keskkonnas. Filmis on fakte, emotsioone, visuaalselt mõnusaid stseene, see ei teinud filmi “üksluseks”, nagu dikteerib juba välja kujutatud ettearvamus dokumentaalfilmide kohta. See teos on kaunis, läbimõeldud, sest see tutvustab meile midagi igapäevast, millest me ei viitsi palju mõtiskleda ega uurida. “Majavalvur” lihtsamal viisil näitab ajalugu, arhitektuuri võimu ning ka elementaarseid tundeid, mis on kõigile küllaltki tuttavad. See lühifilm on hea valik, kui aega millegi pikema jaoks ei jagu, aga tahaks jälgida ilusaid mõtteid ja visuaale. Lisaks sellele pakub “Majavalvur” ka tähelepanekuid uhkele objektile – Linnahallile, mis aga paljude jaoks on siinamaani saladusi täis.

Teatriarvustus „Sisalik”

Kaamera ees ja kaamera taga

„Sisalik” (1987-1993) on pika ajalooga Lepo Sumera ballett, mis omal ajal lavale ei jõudnud, kuid käesoleval aastal avanes see lavakardinate tagant tänu Sumera endisele õpilasele, helilooja Märta-Matis Lillele ja Eesti tuntud koreograafile Marina Keslerile, kes taastasid selle balleti. 2025. aasta 28. märtsil toimus Rahvusooper Estonias „Sisaliku” maailma esietendus.

Ballett algab filmi süžees Sisalike ja Piisonite hõimude vastasseisuga. Piisonid üritavad ligi pääseda Sisalike maavaradele ja Sisalikud saavad lüüa, sest Piisonitel on võimas salarelv, millele nad ei suutnud vastu hakata. Sisalike hõim otsustab saata oma kauneima naise vaenuleeri, et uurida välja Piisonite relva saladust. Valitakse peategelast Sisalikku, keda jäetakse sõjasaagiks Piisonite hõimu röövlile, kes on naise ilust pimestatud. Seejärel muutub lava aga filmi võtteplatsiks. Režissöör Marko katkestas armastusstseeni, märgates pinget oma näitlejast abikaasa ja röövli osatäitja vahel. Armukadedus kerkis aina rohkem, kuid siiski võtetega jätkati.

Piisonite leeri saabuv Sisalik tekitab pinget nende hõimu kauneimale naisele, sest tal endal on tunded röövija vastu. Sarnane armukolmnurk tekib ka filmivõtete maailmas, kui pärast pikka võttepäeva Piisonite kauneima naise osatäitja Mari püüab võrgutada režissööri lootuses saada Sisaliku roll endale. Režissöör Markole pole niisugune tähelepanu sugugi vastumeelt ja peatselt märkab seda ka tema abikaasa Tiina, Sisaliku osatäitja. Kahe maailma vahelised piirid hakkavad selliste armastusintriigide tõttu aina rohkem hajuma ja Tiina kaotab taju endast ja kõigest ümbritsevast, mis viib ta hukatusse.

Maailmaesietendusel kehastasid pearolle Anna Roberta Lahesoo, Marcus Nilson, Joel-Calstar Fisher ja Ami Morita. Eriliselt jäi silma Anna Roberta erakordne sarnasus sisalikuga. Tema painduvus, graatsiline hoiak ja enesekindel liikumine jätsid tõelise roomaja mulje.

Selles balletis olid väga kiired vahetused kahe maailma vahel samas vaatuses, mis tähendas, et artistid pidid sama kiiresti ka oma erinevatesse rollidesse sisse elama, isegi lavalt kulissidesse minemata. Siiski oli seda ülimalt meeldiv jälgida, sest tantsijate näitlemisoskus võimaldas väga sujuvaid stseenide üleminekuid.

Loo poolest oli väga huvitav jälgida kahe paralleelmaailma suhet ja samaaegset eksisteerimist. Etenduse lõpu poole sai näha nende maailmade vahelist konflikti näitleja Tiina kaudu, kes ei suutnud enam eristada üht reaalsust teisest. Tiina ei teadnudki enam, kas ta võitleb kolleegiga oma mehe või hõimlasest röövli eest. Seda kontrasti ning seejärel sulandumist võimendas ka etenduse muusikaline pool. Lisaks Sumera taastatud käsikirjadest meloodiatele kajas teatrisaalis ka Lille looming. Mõlema helilooja tööd tõid esile „Sisaliku” eripära ja uudsust, sest orkestriaugust oli kuulda mõnel hetkel ka džässi.

Lavastus üllatas ootamatu animatsiooni ja valguslahenduse koostööga, sest kui läbipaistval eesriidel olid lendamas droonid, Piisonite hõimu salarelv, siis vaatajate saali oli suunatud kümneid kui mitte sadu valgusprojektoreid, mis panid publikut justkui Sisalike rolli, kes pidid kannatama seda rünnakut. Üllatuslikuks osutus ka režissöör Marko kostev hääl, sest tavaliselt on balletid ikkagi puhtalt muusika saatel.

„Sisalik” on tõeliselt eriline ja meeldejääv ballett, mis kannab möödunud aastakümnete väärtust ja paistab silma oma julge kontseptsiooni ja mitmekihilise sisuga. Ballett põimib kaasaegse filmivõtte maailma filmi süžee maailmaga ning nendevaheline konflikt peegeldub peategelases vaimse kriisina. Tantsijate tugev esitus ja ebatavalised lavalised võtted tõstavad selle niigi köitva etenduse uuele tasemele. „Sisalik” osutus ülimalt huvitavaks ja nauditavaks elamuseks.

Autor: Rünno Lahesoo

Milline on etendusi täis päev?

Olen terve elu tegelnud laulmisega. Minu vanemad on rääkinud, kuidas väiksenä olin imelaps: juba 6-kuusena üllatasin neid oma muusikalise andega. Eriti oluliseks muutus minu jaoks laulmine siis, kui hakkasin käima Muusikalikoolis. Just nimelt muu-si-ka-li-koolis – paljud arvavad, et õpin pilli, kuid päris nii see ei ole. Meil on nii laulmis-, näitlemis- kui ka tantsutunnid. Niisiis, juba kaheksandat aastat käin Vanalinnas Suur-Karja tänaval minule väga armsaks saanud Muusikalikoolis.

Möödunud aastal avanes Muusikalikoolile võimalus teha “Buratino” etendusi Viimsi Artiumis. Koostööd tehti Viimsi Muusikakooli, Viimsi Kunstikooli ja Viimsi Artiumiga. Olime kõik väga elevil – meid ootas ees pikk ja keeruline aasta, mis andis meile uue ja põneva kogemuse. Tegime koostööd suurte nimedega, näiteks lavastaja Tanel Saarega. Kõige intrigeerivam oli, et saime lava jagada maestro Olav Ehalaga. Jah, legendaarse eesti helilooja Olav Ehalaga, kes algselt “Buratinole” muusika lõi. Ehala astus üles Papa Carlo rollis.

Ka mina sain endale rolli, õigemini lausa kaks. Olin konn ja lauljanna Etta. Konn olin meie lavastuses iga kord, lauljanna aga koosseisude põhiselt. Tunnen suurt uhkust, et need rollid sain. Nende kahe vahel oli suur kontrast - ühel hetkel kutsuti mind tõeliseks diivaks ja teisel olin roheline konn, kes kõigile pingsalt suurte silmadega otsa vaatas. Selle kaudu õppisin end paremini tundma ja olukordadega kohanema, mis on näitlejale üks olulisemaid oskuseid.

Esietendus oli 2024. aasta 6. juunil. Kokku andsime 16 etendust: juunis, oktoobris, novembris ning ka selle aasta märtsis. Noore näitlejana on tunne tõeliselt uhke, kui on päevas mitu võimalust publiku ette minna. Kõik tundub, ja ongi, kuidagi nii päris.

Paljud on minult küsinud - milline oli etendusi täis päev? Milline see välja nägi?

Kui “Buratino” etendus toimus kahel korral päevas, esimene hommikul kell 11:00 ja teine õhtul kell 19:00. Ärgata tuli vara, et jõuaks end valmis sättida. Panin enda koti kokku, kus sees oli absoluutselt kõike.

Kohale läksin kas bussi või autoga. Artiumisse jõudnud, asusid kõik end kohe sättima: mina hakkasin näiteks endale grimmi tegema. Olime läbinud Muusikalikooli noortestuudioga lavagrimmi koolituse, nii et tegin endale tavaliselt meigipõhja ise.

Kui kell lõi 10:30, läksime terve kooliga lauluõpetaja Kelli Uustaniga hääli lahti laulma ja venitama. Siis tuli hetk, mis kõigile osatäitjatele väga meeldib - põsemikrite peale panemine. Tihti olimegi seal lava taga puntras: üks otsib enda mikrit, teine teipi, kolmas aitab teisel seda kinnitada. Kui põsemikker oli peale pandud, läksime lavale soundcheck'i tegema. Vahel tegi enne etendust koreograaf Märt Agu meiega veel tantsude joonised läbi, et oleksime laval kõiges kindlad. Siis tuligi see hetk, kui publik lasti saali. Kuigi saan kindlalt väita, et peaaegu kõik meist on elus kümneid ja kümneid kordi laval üles astunud, oli närv üsna suur. Seda ütlevad ka paljud professionaalsed näitlejad, et väike närv on alati sees, kuid see aitab neid paremini laval vaos hoida. Minu lemmikhetked enne algust olid alati need, kui tegime teineteisele ühe käepigistuse või suure kalli ning sosistasime teineteisele kõrva mõne hea soovi.

Kui olin lauljanna Etta rollis, pidin I vaatuse ajal korraks ära minema ning lava taga tehti mulle täisgrimm. Seejärel läksin lavale tagasi, laulsin oma laulu ära ja lahkusin jälle. II vaatuse alguseks olin pannud endale juba roheline konna kostüümi selga ja läksime koos teise konnaga lavale konnatantsu tantsima. Tooksin välja, et meie konnatantsu mainiti ka kultuurilehes Sirp, kui Auri Jürna meie lavastusest artikli kirjutas. Olav Ehala esitas lõpus oma „Vana mehe laulu”, mis publiku alati nutma ajas. Meid ka, alati.

Papa Carlo laulu lõpus läksid tuled kustu ja jooksimise kõik koos kummardama. Mul tuli alati pisar silma, sest lõpuaplausi kuulmine tekitas minus tühja, aga samas nii suure tunde. Iga lõpuaplaus oli ju lähemal viimastele etendustele, mida anda saime. Kummardades vaatasin teisi, kes imetlusväärse pilguga publikut vaatasid. Neilgi oli see tänutunne mis mul.

Etendus kestis umbes koos vaheajaga umbes 2h. Peale hommikust etendust oli meil mitu tundi vaba aega ja võeti aega enda analüüsimiseks. Minki kas kambaga sööma, kuulati muusikat, tehti reklaamvideoid - nüüd oli selleks ju aega. Kui kell lõi 17:00, hakkas sama trall jälle pihta: grimm, harjutamine, mikrofonid jne.

Nüüd on „Buratino” etendused läbi saamisest möödunud kaks kuud. Olen meeletult õnnelik, et sellises projektis kaasa sain teha. Ma armastan muusikali, seda laulu, tantsu, näitlemist - kõike, mis sellega kaasas käib. Tunnen, et mul on palav igatsus uute projektide järele. See on midagi, mis ka minu hinge helisema paneb. See on lihtsalt nii vaba ja ehe.

Küsitlesin ka oma kahte kaasnäitlejat Alfons Väljamäed, kes mängis nimategelast Buratinot ja Maren Tiidrust, kes mängis Malvinat. Kuidas neile terve see kogemus meelde jäi?

Alfons Väljamäe - nimategelane Buratino

Kindlasti motiveerib mind laval seltskond, kellega ma näitlen ja veel ka see, et ma saan näideldes publikuga suhelda. Vahetult enne etendust oli mul alati üks asi kindel: mõtlesin terve lavastuse enda peas läbi ja võimlesin enda keha soojaks. Minu roll, Buratino, oli väga uudishimulik, vahepeal natuke üleolev. Tihti ka veidi puupea, aga mulle meeldis see karakter. Kui rääkida hommikuse ja õhtuse publiku vahest, siis hommikusel etendusel oli suur hulk noori vaatajaid ja seetõttu ei saanud nad kõigist naljadest aru, publik oli vaiksem. Õhtul aga aplodeeriti ja naerdi rohkem, luues mugavama oleku ka näitlejatele. Buratino jaoks ette valmistades ütleksin, et ma ise ei muutunud, aga terve protsess ise täiendas mind vaimselt. Elustiiliga harjusin üsna kiiresti ära (kui nt oli 2 etendust päevas). Sealsed sõbrad toetasid mind. Igatsen põhiliselt ikka neid inimesi, kes minu ümber tol hetkel olid, sõpru, näitlejaid ja seda tunnet, et „olengi päris näitleja.”

Maren Tiidrus – Malvina

Mind motiveerib laval leiduv energia, mis peegeldub publikust ning kõigil sellega kaasnev rõõm ja tegutsemistahe, seda ei koge mujal. Enne etendust tegin hääle ja keha korralikult soojaks, et vältida võimalikke vigastusi. Samuti käisin grimmis, kus sain pähe sinised kiharad ning grimeerija Mare Bachmanni abiga Malvinale kohased sädelused ja ripsmed. Ühes laulus Pierrot’ laulab, et Malvina peseb päevas hambaid kuus korda. Ühe etenduse päeva jooksul pesin ka mina hambaid umbes kuus korda. Kui ma enda rolli peaksin kirjeldama, siis ütleksin, et Malvina on mingil määral n-ö. "peorikkuja", aga ta seisab väga tugevalt oma väärtuste ja eesmärkide eest ning saavutab need ka siis, kui teel selleni juhtub mõni ootamatus. Selle tõttu imetlen teda väga.

Hommikuse ja õhtuse publiku vahe märkimisväärne, hommikusele satuvad eelkõige erinevates vanustes kooligrupid, kellel mõnikord ongi esimene teatrikogemus ning vahel kardetakse aplausidega kaasa elada või ollakse just vastupidi häälekamad. Õhtustel etendustel on tunda juba esimesest taktist, et vastuvõtt on hea. Muidugi on iga etenduse publik unikaalne. Mina ja minu roll... Arvan, et olen muutunud ja arenenud koos rolliga: kui arenes Malvina, siis arenes ka Maren. Elustiiliga ma üldiselt ei harjunud, sest see ei muutunud kunagi rutiinseks, oli pigem vahva vaheldus tavaelule. Tervest protsessist igatsen seda ootusärevust täis õhustikku ning seda, et sain teha midagi mis minu hinge helisema paneb, elava muusika keskel. Minu lemmiklugu on "Nukkude laul", sest see on ainuke lugu mis ei hõlma soliste ja mida esitatakse ühtse koorina. Lemmikosa on Carabasi stseeni I vaatuses, Margo Mitti kehastatud Carabas Barabas on nii hirmuäratav, et kui vahepeal lava kõrvalt seda stseeni piilumas käisin, siis hirmujudinad jooksid üle selja.

Olav Ehala Muusikal "Buratino" (Fotod: Tiit Mõtus)

Suveplaanid kultuursele perglasele

Kätte on jõudmas suvi ning mõistlik oleks niisama kodus istumise asemel veeta see erinevatel üritustel käies. Kui aga highi ja alkoholi järele haisevatel festivalidel sinu kalendris kohta ei ole, siis siin artiklis teen ülevaate intelligentsematest sündmustest, mis võiks iga kultuurse perglase radaril olla.

Kirjandusfestival HeadRead

28. mai – 1. juuni

Suve juhatab sisse kirjandusfestival HeadRead. HeadRead on igal aastal Tallinnas toimuv kirjandusfestival, kuhu kogunevad kogu maakera popimad kirjanikud. See on Eesti suurim kirjandussündmus, mille lavalaudadel leiavad aset põnevad vestlused nii kohalike kirjanike kui ka väliskülalistega. Just autorite vahetud ideed ja mõtisklused on festivali üks olulisemaid osasid. Lisaks vestlusringidele toimuvad festivali raames etendused, luuleõhtud, kontserdid, kirjanduslikud jalutuskäigud ja palju muud. Ehk tulevad kirjandushuvilisele perglasele tuttavad ette nimed nagu Kairi Look, Indrek Koff, Kristiina Ehin, Simon Sebag Montefiore, Peter Pomerantsev, Jari Järvelä, Andra Teede, Katrin Ruus, Sofi Oksanen – HeadReadi festivalil on võimalik kuulata neid kõiki.

Laulu- ja tantsupidu

3. – 6. juuli

Kes siis jätaks laulu- ja tantsupeole minemata? Oled eestlane või ei ole?! Marss pileteid ostma!

1869. aastast alates on laulupidu toimunud umbes iga viie aasta tagant ja see aasta toimub see juba 28. korda. 5. juulil toimub rongkäik, avakontserdil süüdatakse laulupeotuli ning peo kulminatsioon on 6. juuli suurkontsert. Tantsupidu toimub 1934. aastast ja toimub 21. korda. Suured etendused toimuvad 3. ja 4. juulil. Samal ajal, 4. juulil, toimub Vabaduse väljakul ka rahvamuusikapidu.

Laulu- ja tantsupidu on see, mis teeb eestlasest eestlase, mis hoiab meid ja meie traditsioone sajandite vältel keset muutuvat maailma elus. Suurtel kontsertidel ja etendustel hingab rahvas ühes rütmis. Kõige paremini kogeb seda mitte telekast vaadates, vaid ise kohal olles. Iga kord tulevad inimesed üle kogu Eesti kokku oma rahva vastu armastust näitama ja just neil hetkedel tunneb igaüks ennast osana sellest rahvast, kes on ühtaegu nii väike ja samas nii suur. Meie ühe miljoni sisse mahub nii palju erinevaid inimesi, kombeid, laule, tantse ja muusikat. Kõiki meid ühendab laulu- ja tantsupidu, mis pakuvad armastust, hoolt, austust ja ühtekuuluvustunnet kõikidele.

Viljandi Folk

24. – 27. juuli

Laulu- ja tantsupidu on igale endast lugupidavale eestlasele kohustuslik, kuid õige eestlane peaks vähemalt korra elus ära käima ka Viljandi Folgil, mis on üks suurimaid pärimusmuusika festivale kogu maailmas. Neli päeva kestev 32. Viljandi Pärimusmuusika Festival töötab tulla sama elamusrikas kui varasematel aastatel. Piletihinnad kergitavad rahakotti küll päris tublisti, kuid arvestades kõiki meeleolukaid esinejaid nii Eestist kui välismaalt, on väljaminek seda väärt! Pealegi saavad kuni 26-aastased noored osta odavama noortepassi.

Jala panevad tatsuma tuntud artistid nagu Trad.Attack!, Curly Strings, Kukerpillid, NOËP, Naised Köögis, Zetod, Untsakad ja paljud teised. Lisaks saab kuulata ka šoti, saami, ungari, roma, aserbaidžaani ning isegi Sahara kõrbe põliste elanike tuareegide pärimusmuusikat.

Viljandi Folk inspireerib noori, oma kaasaegses võtmes, kultuuri ja traditsioonide vastu huvi tundma. Folkmuusika ei ole vanamoodne! Seda tõestavad igal aastal hommikuni tantsivad Viljandi Folgi külastajad.

Viru Folk

8. – 9. august

Kui Viljandi on sinu jaoks liiga kaugel, siis pärimusmuusikat saab nautida ka Käsmus. Viru Folk toimub sel aastal juba 18. korda ning kui Viljandi Folgile jääb minemata, siis mõnusaid elamusi võib saada ka seal. Tänavu saab tutvuda Põhja-Ameerika muusikastiilidega. Esinejate seas on ka mitmed armastatud Eesti artistid nagu näiteks Smilers, Svjata Vatra, Paul Neitsov ja paljud teised.

Arvamusfestival

8. – 9. august

Mis oleks veel pergilikum kui globaalsete teemade üle arvamuse avaldamine? Paines 2013. aastast saati toimuva Arvamusfestivali eesmärk on panna eestlasi rääkima. Seal arutletakse ühiskonda ja kogu maailma puudutavate teemade üle. Samuti luuakse uusi ideid ning püütakse maailmast paremini aru saada. Kõlab küll nagu PERG ja see pole kokkusattumus – meie oma armastatud Kõrgeim Juht Indrek Lillemägi on ise Arvamusfestivalil mitu korda osalenud ning innustab teid samuti osa võtma. Koonerdajad võivad samuti rõõmustada, sest festival on tasuta.

Kuidas tagada demokraatia püsimine? Milleks meile üldse poliitika? Kuidas saavutada energiasõltumatus? Kas tehisintellekt on arenenud liiga kaugele? Kuidas luua multikultuurne ühiskond? Kuidas panna majandus kasvama? Milline näeb välja tuleviku kool? Kas mets on lihtsalt ressurss? Kuidas teha tervishoiusüsteem jätkusuutlikuks? Kuidas lahendada tänapäeva noori kimbutav vaimse tervise kriis? Kui mõte hakkas jooksuma, tasub sõita Painesse oma arvamust avaldama või lihtsalt teiste juttu kuulama.

Tallinn Fringe festival

18. august – 18. september

Fringe'i on raske defineerida. Nii raske, et isegi ChatGPT ei osanud head vastust anda. Eks see ongi äärmiselt lai mõiste.

Tallinn Fringe toimub alates 2016. aastast ning koondab erinevaid mitte-peavoolu esinejaid. Eelmistel aastatel on festivali raames saanud näha komöödiat ja tragöödiat, tsirkust ja muusikat, kabareed ja postitantsu, luulet ja burleski.

Fringe festivalil võid osaleda kasvõi sina, jah, sina, kui tunned, et sul on publikule midagi pakkuda. Kahtlemata tuleb iga pealtvaataja Tallinn Fringe festivalilt välja targema ja kultursemana, kui ta sinna läks. Festival toimub mitme nädala vältel ja on suurepärane võimalus ennast kooli ja intellektuaalmaailma jaoks tagasi vormi rikastada

Gümnaasiuminoored ja autojuhiload

Kuidas valida autokooli ja mida sellelt oodata?

Ühel hetkel keskkooli ajal jõuab kätte see aeg, kui aina rohkem sõpru räägivad ühest väga oodatud sammust – **autojuhilubade tegemisest**. Paljudele gümnaasiumiõpilastele on juhilubade tegemine oluline samm iseseisvuse suunas. See teekond võib tunduda pikk ja pisut hirmutav ning raske, kuid kui tead, mida oodata ja kuidas valmistuda, on kõik palju lihtsam. See artikkel ongi Sulle, gümnaasistile, kes plaanib juhilubade tegemist, on selle peale palju mõelnud ja tahaks teada, kust alustada. Me proovime anda ülevaate lubade saamise protsessist ning jagame soovitusi, kuidas valida sobiv autokool, mida kursuselt oodata ning milleks valmis olla nii teoorias kui ka praktikas. Loodetavasti on sellest kõigest teile kasu.

Kuidas valida õige autokool just sulle?

Autokoole on palju, nii suuri kui väikseid. Mõni reklaamib end soodsa hinnaga, teine kiidab oma õpetajaid. Aga kuidas teha hea valik?

Ka kõik meie sõbrad, tuttavad, vanemad soovivad erinevaid kohti, aga lõppude lõpuks on selle valiku juures palju asjaolusid, mis mängivad suurt rolli, mida tuleks arvestada ja millele peaks mõtlema enne otsuse tegemist.

Autokooli valik on esimene ja väga oluline samm. Eestis tegutseb arvukalt autokoole, mille kvaliteet ja õppekorraldus võivad oluliselt erineda. Valikut tehes tasub arvesse võtta järgmisi aspekte:

- **Asukoht ja ligipääsetavus** – mugav asukoht kooli, kodu või töökoha lähedal aitab sul logistikat lihtsustada.
- **Õpetajate kogemus ja suhtumine** – hea õpetaja oskab luua toetava ja rahuliku õpikeskkonna.
- **Õppekava ja lisateenused** – kas autokool pakub kaasaegset e-õpet, teooriaeksamite harjutamist, paindlikke sõidutundide aegu?
- **Hinnakujundus** – tasub uurida, mis on hinna sees ja millised on võimalikud lisakulud (nt lisatunnid, eksamite kordused).
- **Varasem tagasiside** – teiste õppurite (sõprade või õppe läbinud inimeste) kogemused ja arvustused võivad anda kasulikku infot. Nii saab ka ise võrrelda ja analüüsida.

Autokooli valikul tuleks lähtuda eelkõige õpetuse kvaliteedist ja sobivusest oma õpistiilile.

Mida oodata autokoolist?

Autokool koosneb kolmest suuremast osast:

1. **Teooriakursus** – käsitletakse liicluseeskirju, liiklusohutust, auto ehitust ja käitumist liikluses.
2. **Sõidutunnid** – toimuvad esmalt harjutusväljakul ja hiljem liikluses. Eesmärk on omandada praktiline sõiduoskus ja ohutud liiklemisharjumused.
3. **Täiendkoolitused** – sh esmaabikoolitus, libeda- ja pimedasõit, mis valmistavad sind ette päriselu olukordadeks.

Teooriakursuse lõppedes peab õppur sooritama sisemise eksami autokoolis. Selle läbimisel saab loa registreerida end Transpordiameti teooriaeksamile.

Mida me kõige rohkem kardame?

Paljud meie kooli noored ütlevad, et autorooli istudes on suurim hirm eksimine – kas vale pööre, autoga koperdamine või liikluses segadusse sattumine.

Paljud noored juhikandidaadid tunnevad muret vigade tegemise pärast, eriti sõidutundides ja eksamitel. Levinumad hirmud on seotud liiklusolukordade hindamisega, teiste liiklejate reaktsioonidega ning tehnilise oskamatuses. Need kartused on loomulikud ja mööduvad kogemuste kasvades.

Oluline on mõista, et eksimused õppeperioodil on osa õppimisest. Kogenud juhendajad on harjunud noori toetama ning oskavad hirme maandada. Hea ettevalmistus, kannatlikkus ja eneseusaldus on edu võtmeks.

“Kardan, et teen mingi vea, mis teisi mõjutab – näiteks ei märka kedagi või ajan kellelegi ette. Alguses tekitasid hirmu veoautod, mis minu arust meelega sõitsid väga lähedal ja närvihaiged autojuhid, kes mööduvad ette arvatult ja ohtlikes olukordades.”

“Et kaotan auto üle kontrolli ja tekitan avarii, mis on tegelikult väga väike võimalus, kui sa pingsalt reegleid vaatad. Pigem on see hirm, mis sind kontrolli kaotama paneb.”

“Kardan, et riivan sõidu ajal teisi autosid ja et ei märka vajalikke märke, politsei teeb trahvi.”

“Et ma sõidan teisele autole sisse”

Need hirmud on täiesti normaalsed. Peaasi on **julgus proovida ja mitte alla anda**. Õpetaja on selleks, et sind aidata, mitte hinnangut anda.

Kuidas näeb välja juhiloa saamise protsess?

Siin on samm-sammuline juhend:

1. **Autokooli valimine ja registreerimine** – uuri, võrdle, küsi sõpradelt soovitusi
 2. **Teooriakursuse läbimine** (min. 28 akadeemilist tundi) – võta osa loengutest ja tee teooriateste, kuni tunned end kindlalt
 3. **Esmaabi kursuse läbimine** (min. 16 akadeemilist tundi) – kohustuslik osa juhiloa saamiseks
 4. **Tervisetõend perearstilt ja dokumendifoto** – enne eksameid vajad kehtivat tervisetõendit ja dokumendifotot
 5. **Sõidutundide läbimine** (min. 30 sõidutundi) – alustatakse harjutusväljakul, edasi minnakse liiklusesse
 6. **Libedasõit ja pimedasõit** (lõppfaasis, praktikaõppe osana) – õppused, mis valmistavad sind ette eriolukordadeks
 7. **Teooriaeksami sooritamine Transpordiametis** – kui saad autokoolilt loa
 8. **Sõidueksami sooritamine Transpordiametis** – sõiduoskuse kinnitamine
 9. **Tere tulemast rooli!** – kui eksamid on edukalt tehtud, ongi juhiluba käes
- Edukaks läbimiseks on soovitatav õppida järjepidevalt, harjutada testidega ning võtta sõidutunde regulaarselt, mitte liiga pika ajavahega.

Autokooli valikul tuleks lähtuda eelkõige õpetuse kvaliteedist ja sobivusest oma õpistiilile.

Lõpetuseks: ole enda vastu kannatlik

1. Igaüks liigub omas tempos. Mõni saab loa mõne kuuga, teisel võtab see kauem. Mõni teeb eksami kohe ära, teine vajab kordust. Kõik on okei.
2. Pea meeles: ära karda eksida, karda mitte proovida. Olles teineteisele toeks, muutub see teekond kergemaks.
3. Kui sina oled just selle tee alguses, siis tea – Sa ei ole üksi. Küsi, räägi, uuri.

Juhilubade tegemine on oluline osa noore inimese arengust ja iseseisvumisest. Teekond võib tunduda keeruline, kuid selge eesmärgistamine, sobiva autokooli valimine ning järjepidev õppimine aitavad jõuda sihini. Läbimõeldud valikute ja toetava õpikeskkonnaga muutub see kogemus väärtuslikuks ja enesekindlust kasvatavaks etapiks elus.

Pea meeles: kõik alustavad nullist. Keegi ei sünni oskusega autot juhtida.

Seitseteist on kohutav

Väike identiteedikriis käib ilmselt iga seitsmeteist- või kaheksateistaastase igapäeva elu juurde. Eeldan, et mitte ükski selles vanuses noor pole elanud üle ühtegi pereüritust, sünnipäeva, pidu või absoluutselt ükskõik millist üritust ilma selleta, et meilt küsitaks seda sama, aina korduma kippuvat küsimust: **“Mida sa peale gümnaasiumi lõppu teha plaanid?”**

Need on seitse tunduvalt pealiskaudset sõna, mis esitatakse tavaliselt siirast huvist. See õrn seletamatu tunne, mis su aju sellel hetkel täidab, on hirmutav ka neile, kes võibolla mingil määral sellele küsimusele juba vastust teavad. Ilmselt ütleb enamik, et peamine soov on minna ülikooli edasi õppima. Seal on vaja teha erialavalik, mis tihtipeale seostub inimese lemmikõppeainega. Mõni teine vastab hoopis, et soovib veeta oma aastaid läbi erinevate riikide reisides. Sellele järgneb suure tõenäosusega noomitus “ratsionaalsemalt” mõelda ja soovitus siiski ülikooli minna.

See on aga üks kõige koledamaid asju, mida üks teismeline kuulda võib. Ratsionaalsus? Mis ajast peaksime me oma “kõige paremad aastad” veetma mõistlikult mõeldes? Täpsustan siiski igaks juhuks, et ma ei räägi kriminaalkuritegude sooritamisest, vaid otsuste tegemisest oma südame, mitte mõistusega. Selles vanuses tunnevad paljud, et oleme siia ilma loodud selleks, et kogeda või saata korda midagi erakordset. Vahel nii juhtubki, kuid tihti peame siiski pettuma.

Ma tõesti usun, et noor olemine on piisav põhjus teha emotsionaalseid otsuseid. Viiakse täide rutakaid mõtteid ja tehakse rumalusi. Ilma nendeta on võimatu õppida - seda on öelnud isegi meie endi õpetajad. Oluline on mõista, et vahel on täiesti okei valida see mida sa tahad, üle selle, mida sa tegema peaksid. Seitseteist on aeg, kus kombatakse piire ning katsetatakse uusi asju.

Kõik seavad endale üles kasvades alateadlikult versteposte asjadest, mida enne täiskasvanuks saamist saavutada tahetakse. Mida lähemale kaheksateistkümnes eluaasta jõuab, seda valjemad on kellaseieri kurjakuulutavad löögid. Siis, äkitselt, lööb number kaheksateist sulle piki pead, tuues kaasa mõtte: “Kas ma olen hiljaks jäänud?” Sind valdab süütunne, täites su aju hirmuäratavate “Aga mis siis kui...?” küsimustega.

Nii palju ma tean - me kõik tunneme vahel, et aeg on otsa lõppemas. Vanemad rääkisid alati, et aeg läheb kiiresti, kuid lapsena ei tahtnud ma seda uskuda. Vahel vaatan fotosid, mis paari aasta eest tehtud on ning tunnen telliskivina vastu pead virutatud nostalgialaksu. See on isegi veidi hirmus. Mõtlen aina enam, et kui end juba praegu nii tunnen, siis mismoodi on asjad siis, kui keskealisena oma gümnaasiumiaja pilte vaatan? Siis tagasi mõeldes pean ilmselt oma praeguseid irratsionaalseid probleeme ja hirme naeruväärseteks.

Retseptid

Vürtsikas rosé pasta

Koostisosad:

- 150 g teie lemmikpastat
- 200 ml toidu- või vahukoort
- 200 ml piima
- 1 kanapuljongi kuubik
- 1 spl gochujangi (Korea tšillipasta)
- Pool peeneks hakitud sibulat
- 2 hakitud küüslauguküünt
- 2 tl tšillit (võrtsi lisamiseks)
- Pool spl suhkrut
- Õli
- Maitse järgi soola ja pipart
- Lisada võib ka kana, krevette vms

Kaunistamiseks:

- Riivitud parmesani juustu
- Hakitud peterselli või basiilikut
- Tšillihelbeid (kui armastad kohe eriti teravaid elamusi)

Valmistamine:

1. Keeda pasta juhendi järgi, kuni see on al dente. Kui pasta on valmis, kurna see ja jäta alles natuke pasta keeduvett.
2. Kuumuta pannil õli, lisa hakitud sibul ja prae 4–5 minutit, kuni see on pehme. Lisa hakitud küüslauk ja prae veel 1 minut.
3. Vala pannile koor ja piim. Lisa puljongikuubik ja suhkur. Maitsesta soola ja pipraga. Lase segul paar minutit vaikselt podiseda.
4. Lisa pannile gochujang (Korea tšillipasta) ja tšillihelbed. Sega korralikult läbi, et kõik koostisosad seguneksid. Lase kastmel, aeg-ajalt segades, madalal kuumusel ilma kaaneta podiseda, kuni see muutub paksuks ja kreemjaks.
5. Lisa keedetud pasta pannile ja sega, kuni pasta on kastmega ühtlaselt kaetud. Kui kaste tundub liiga paks lisa veidi pasta keeduvett.
6. Tõsta pasta taldrikule, puista peale veidi parmesani, hakitud peterselli ja soovi korral tšillihelbeid. Naudi!

Piparkoogimaitselised kaneelisaiad

Koostisosad:

- Tainas:
- 500 g jahu
- 7 g kuivpäarmi
- 250 ml sooja piima (u 38°C)
- 75 g sulatatud võid
- 1 suur muna
- 50 g valget suhkrut
- 1 tl soola

Täidis:

- 150 g fariinsuhkrut
- 2 ja pool spl jahvatatud kaneeli
- 75 g pehmet võid
- Maitse järgi piparkoogimaitseainet

Rullide vormimine:

1. Rulli tainas pikemast servast tihedalt rulli. Lõika 12 võrdseks tükiks (u 3–4 cm paksusteks).
2. Aseta rullid võitatud ahjuvormi või küpsetuspaberiga kaetud plaadile. Jäta ruumi paisumiseks!
3. Kata rullid uuesti rätiku või toidukilega ning lase neil veel 30–45 minutit kerkida, kuni need on kohevaks muutunud.

Küpsetamine:

1. Kuumuta ahi 180°C-ni.
2. Küpseta kaneelirulle 20–25 minutit, kuni need on pealt kuldpruunid. Kaunista tuhksuhkruga.

Valmistamine:

Taigna tegemine:

1. Sega suures kausis soe piim ja suhkur. Puista peale pärm ja lase seista 5–10 minutit, kuni segu muutub vahuseks.
2. Lisa muna, sool ja sulavõi ning sega ühtlaseks.
3. Lisa vähehaaval jahu, kuni segust moodustub tainas. Sõtku tainast umbes 8–10 minutit käsitsi või taignakonksuga, kuni see muutub siledaks ja elastseks.
4. Aseta tainas õliga määratud kaussi, kata niiske rätiku või toidukilega ja lase soojas kohas kerkida 1–1,5 tundi, kuni kogus kahekordistub.

Täidise tegemine:

1. Sega väikeses kausis fariinsuhkur, kaneel ja piparkoogimaitseaine.
2. Puista tööpinnale jahu ja rulli tainas lahti.
3. Määri pehme või ühtlaselt taignale. Seejärel puista peale suhkrusegu.

Perglaste omalooming

“Igavene tarind mardika ees”

Siin oli Mina,
varjuhinge lihakoda.
Siin kõrgusivad
ja kõrguvad nüüdki
ununenud meeste kätetöö,
süsimusta kaarnakivitelistest
okkapadriku lai väli.
Ja siin oli ka Mina,
isest seestunud ihu
ihhu seestanud ise,
kesk kõhedaid kõrgukeid
kõledal valgel hangemaal,
okastraaditara taga.
Siin oli Mina.
— Reuwen Tudipoeg

“Ingel”

Ma pole jumala ingel,
olen pigem midagi sarnast.
kümne küünega kisun su hinge,
kas oled näind miskit nii armast?
Jah, ma pole veel surnud,
aga seesmiselt ma mädanen.
Kas oled kunagi raibet tundnud?
Kui oled, siis ära häbene.
Kas minuga on sul hea olla?
nagu armastus, võin olla õrn.
Võid igaks juhuks suudelda konna,
sest ingel ka võib olla mõrd.
Päästa võin sind põrguväravaist,
põletada saad ikka.
Näitan sulle leeke säravaid,
mis teha, mõnega saad pihta.
— Karoliine Kaisa Miller

Mõeldud-tehtud

Olen nii palju teinud

Aina vähem on olnud aega mõelda

Ja nüüd kus uuesti proovin mõelda

Takerduvad sõnad üksteise otsa

Vastik

Üksik

Ilma kunagi üksi olemiseta

On nii tuntud tunne

Masendav

Asenda

Endas need tunded uutega

Mida kõike ei saaks korda teha Kokkupuutega

Samas

Kavas

on ka kasvanduste kasvatus

Vihakõned on häguselt komplimentide moodi

Kui jagad oma egoga narivoodit

Huvitav

Kruvitav

On inimese kolp

Teed lahti

Valad

Valatu ei pruugi olla vee moodigi

Ometi näed kuidas ta õitseb

Omamoodi

Samamoodi

Me kõik sureme

Samas koolis

Mõtteid närime kui präänikuid

Tean paljusid nälginuid

Kui nende silmade taga midagi vilksab

On tunne õõnes

Kummaline

Kummaline

Olen nii palju mõelnud

Et aega pole olnud teha

Ja nüüd kus uuesti proovin teha

On mõtted poolel teel ees

Ma upun ju enda vees

Mitte kellegi teise

Kellele peaks siis kõlama appihüüe?

Vastik

(Nastik

Rästik

#ussielu)

— Sofia Rutiku

“Metamorfoos”

Oma lumivalgest kindlusest koorund
Millekski hoopis pikaks moondund
Järsku Nälg kui tuuleiil tabab mind
Kas see on siis uue mina hind?
Röövikuna rooman ma
Kuni olen täitsa üksinda
Siis niidi otsa riputan end
Et nukuks muutuda, linnulend
Ning lõpuks, kui praost välja piilun
Näitan kõigile oma uusi tiibu
— Tristjan Liebert

“Instant kaamel”

Su nägu on kaame nagu dehüdreeritud kaamel, millele keeduvett peale valades saadki instant kaameli, mitte rameni, sest sa rabad mehi vasakult ja paremalt nagu bauhausis rehi, ära kätega vehi, vehi sisse oma kodulaen, uputa kaev, ehita laev, näe vaev ära ning kohtu jumalaga ja jäta jumalaga maiste lõbudega, nagu heroiin ja hobuserahustid, nad jäävad igatsema sind, kuid nad ei tea su nime, pimeduse ees su pilk on pime, pole ime, et sa ikka oma ema tissi imed, kui sa 30-aastasena näpid mullikilet ja puhud häirevilet, kui on bussis kodutu, kellel ostmata jäi pilet, sest ta tahtis see nädal saada ühe korra süüa ning seejärel kogu oma raha laiaks lüüa, ostes ajumahtu, vannivahtu ja kuubile seitsmendat tahku, ta on alajahtund, sest selle ostuni ta kunagi ei jõudnud, vaid uneuimas oli antarktikasse sõudnud, nõudnud juurde õigusi, et saada bussipileti pealt tulumaksumiinimumi.

— Sofia Rutiku

“Minek”

Küll varsti tuleb aeg,
mil siit lahkuma pean ma.
Kuna mitte miski taas
siin mind kinni ei hoia.
Ei ole oluline ma teistele,
ainult ees ma seisan.
Ei leia mõtet elule,
mind ootamas on ainult surm.
Olen vaid tühi koht rahva sees,
keegi mind ei märka.
Ainuke mõte, mis käib peas:
"Kuidas tast küll lahti saada?"
Küll nende soov varsti täitub,
lahkun siit ma täies rahu.
Lähen täiesti vabatahtlikult
ja saavad teised sellest kasu.
Siis pole nende segajat,
pole kedagi kes neid häiriks.
Tujud on siis neil head,
ei muuda ma elusid põrguks.
— Kris-Martin Viigisalu

“Iga tegevus vajub aja täiuses olematuks”

“Kahjuks ei olnud midagi, mida me oleksime saanud teha.”

...

“Hukkumine oli vältimatu. Kas sa tervisekindlustuse endale muretsesid?”

...

“Oleksid sa varem kiirabi kutsunud...”

...

“Igal aastal sureb peaaegu nelikümmend tuhat inimest Euroopas õnnetustes.”

...

“Sul lihtsalt ei vedanud.”

Pärast seda pole lumi lõppenud. Ma ikka ei usu, et see on päris. Pole võimalik kaotada keegi nii tähtis nii kiiresti, nähtavalt mitte millegi pärast.

Igal sündmusel on keegi, kes paneb sündmustikuketi hargnema. Tema on algataja, halvas olukorras tihti ka süüdlane ja süüdlast peab karistama.

Vastus on selge.

Arstid hõljusid toast sisse ja välja, ma ei tea ühegi nime, ühegi eriala ega miks nad siin on.

Surmaaeg on fikseeritud: 14.12. 1999 kell 17.06 – pime detsembriöö.

Ma tunnen ennast kui tõmmatud universumi tülgestavasse musta auku – nagu masendus ei oleks juba piisavalt jube.

“On aeg minna tagasi palatisse!”

Plaan algab nüüd.

Tee tagasi palatisse tundus pikem kui tavaliselt, uks avanes ja selgus, et mind on ninapidi veetud. Mulle vaatas otsa arst, aga ta ei olnud nagu tavaline arst, ta ei osanud oma suud kinni panna. Kui tavaliselt peab arstilt informatsiooni välja pressima, siis sellele arstile meeldis oma nõuannetega üle pingutada.

“Kuidas sa end tunned?” – kõige tüüpilisem küsimus.

Naeratus, mis sellele järgneb, on alati pingutatud. Huvitav, mis vastus on neile teretulnud ja oodatud? Võib-olla vaikus.

Eks lõpuks midagi muud peale selle pole.

“Ma saan aru, et see olukord võib tunduda kui maailma lõpp, aga kui sa tahad minu nõu küsida, siis ma arvan, et oled piisavalt tugev, et sellest üle saada.”

See lause ei tulnud südamest, oli arusaadav, et see oli ta psühholoogiaõpikutest pähe tuubitud jutt.

Ta aknast oli näha suurt ja paksu metsa, mille taga oli suur mägi, mäe tipus hõljus kummaline linn. See linn aga kumas võõrastavat eredust. Haigla on rajatud sellest linnast nii kaugemale kui võimalik. Pole ime, et ma olen üks ainukestest küllastajatest siin haiglas, eks see ole ka erakorraline juhtum. Surma pärast ei käi külalised, haiglasse on kutsutud ainult need, kellel on probleem.

“Ma mõtlesin, et tõstaksime sinu ravimite kogust, siin tabelis on kirjas, et see aitaks sind väga, kui sa peaksid siit üks hetk lahkuma.”

Olen tagasi palatis. Palatis, kus on voodi ja mu mingisugune mööbel, kus kapi peal asetsevad igasugused arsti tööriistad, ei tea, kelle peal ja millal neid kasutada plaanitakse.

See on kõige kõledam ruum haiglas, kõige jubedamate mälestustega. Talle, kes on meie seast lahkunud, ei meeldinud, kui ma rääkisin end uskuvat, et igal eksisteerival esemel on mälestused. Ta rääkis mulle, et elu jooksul tunduvad mälestused kõige tähtsamad asjad maailmas, aga kui lahkud elavate seast surnute sekka, siis pole sul nendest enam midagi alles.

Ma oleksin nagu kõik teised, kui valetaksin ja ütleksin, et olen kannatlik, mõistev ja rahulik. Peale selle veel õnnelik, sest õnnelik on midagi, mida ma pole juba ammu olnud.

Olin kord nii lähedal selle õnnelikkuse saavutamisele. Näib, et saatus ei näe seda minu tulevikus ette. Tundub, et pean selle ise enda jaoks leidma. Saan aru, et kui sa midagi tahad selles elus, siis sa pead selle jaoks ise vaeva nägema.

Minu plaan on paigas. Kui minu kallim oli minu õnnelikkus, siis see, kes on tema kadumises süüdi, võttis selle õnnelikkuse endale. Kui ma seda tagasi tahan, pean süüdlase siit maamuna pealt ise kaotama.

Süüdlane on lähedal, seda ma tean. Ta on mul ligidal, kuna see jätk tunne ei anna mulle rahu.

Oleks probleem mu keskkonnas, siis vahetaksin enda kodu asukohta otsekohe. Aga kuna olen elanud kõikjal, kus võimalik, siis tean, et probleem on palju sügavamal. Ma kuulen ta häält kõikjal, sekkumas vahele, see süüdistab mind, see alandab mind, see on raevuajav.

“Oled sa endaga rahul?”

Mu silmad sulguvad.

“Kuula arsti nõu.”

Üks samm.

“Oled sa täna oma ravimeid võtnud?”

Teine samm.

“Võta endale hetk rahuneda, sa tead, milliseks sa muutud, kui närvi lähed.”

Kolmas samm.

“Sa ei saa tugineda ühe inimese peale terve oma elu.”

Seesamune üks mu näo ees.

“Mõttele sellest kui enda heast uuest ilmast.”

Ma ei teha enda elus enam ühtegi sõna mingisugusest nõust või kaasatundmisest kuulda.

Mu silmad avanevad, kui kuulen haigla sireene karjumas mulle koridorist. Psühholoog pole kunagi nii rahulik olnud, tuba on pime ja lõpuks vaikne. Välja arvatud erepunased plekid põrandal ja akendel, nad karjuvad, puhta linna ihu on määritud.

Mu silmad sulguvad ja ma tunnen, kuidas keegi karjub, kuidas keegi mu käed mu selja taha paneb, aga ma ärkan uuesti palatis. Kuhu jääb minu väljapääs? Minu õnnelikkus? Miks mul seda pole?

Minu väärtuslikkus jääb kohtu all.

— Melissa Varik

Humoorikas horoskoop

Jäär

(21. märts – 19. aprill)

Kosmos ei tea su kohta midagi, aga vaatame mida kaardid ütlevad.

Poti 6. Hmm, jah, just. See tähendab, et su elu on 6, aga saaks olla 9, kui sa selle ümber pööraksid.

Ristiemand. Ja jah, tundub, et sa tahad olla juhtival positsioonil, aga rist on ees. Kas on võimalik, et seda võib mõjutada su jäärapäisus?

Ärtu 2. No see nüüd küll head ei näita.

Kaotus. Samas, kui tagant poolt lugema hakata siis on see esimene. Sa ei suuda otsustada, kas ausalt kaotada või pettusega võita.

Luuser oled. Minu võit!

Sõnn

(20. aprill – 20. mai)

Tere sullegi! Loodan, et tegid oma vajalikuid toimingud enne siia tulekut ära. Tuletan meelde, et elu on pidu, aga pidu ei ole elu. Kuulen su rahakoti vaikseid nuukseid. Või on see ehk tuuleil, mis sealt läbi tõmbab? Siin on sulle natuke huumorit (mul pole aimugi, kuidas see naljakas peaks olema):

Blondiin teiselt:

"Kas shoppama lähme?"

"Ei."

Lõvi

(23. juuli – 22. august)

Veenuse sügavate voolujoonte abil tunnetan, et su armuelul ei lähe üldse hästi. Üleüldiselt on veits kehv seis, onju? Ole mureta sõber! Mul on sulle lahendus! See siin on Mõttele Veits Vähem Üle ja Keskesdu Päriselt Olulistele Probleemidele masin. Ainult täna, ainult sulle! Laena mulle vähemalt kolmel korral õpilaspiletit ja see masin võib olla sinu!

Neitsi

(23. august – 22. september)

Kas emme ei ole sulle õpetanud, et ööd on magamiseks? Siin on sulle hea une retsept:

1. Pane arvuti kinni.
2. Pane TikTok kinni.
3. Korista oma voodilt asjad ära.
4. Pane pea padja peale.
5. EI, EI, SA EI VÕTA TELEFONI UUESTI KÄTTE!
6. Head ööd!

Vähk

(22. juuni – 22. juuli)

Itaalia brainrot (lihtne meelelahutus, millel puudub otsene eesmärk) ei mõju sulle hästi. Bombardilo Crocodilo EI OLE su teine isiksus. Tung Tung Tung Sahur – lõpeta nende saatmine! Ma ei suuda enam! Pange see kinni! Aidake mind!

Kaksikud

(21. mai – 21. juuni)

Su halb tuju ei pea tähendama, et ka mul peab halb tuju olema. Ja sa peaksid kindlasti peale pasta retsepti veel midagi muud ära õppima.

Kaalud

(23. september – 23. oktoober)

Me nüüd teame, kes sa oled, aga see ei tähenda veel, et tähed sulle armu annaksid. Tiktokis lõputult kerimise asemel võiksid tööd teha ja siis õigel ajal aru saada, millal peaksid töö tegemisest puhkuse võtma. Su näost pole hetkel aru saada, kas sa oled pahane või mitte. Asi on ilmselt su naturaalselt kurjas näoilmes.

Ambur

(23. november – 21. detsember)

Ou, kus sa oled? Ma ei näe sind. Kus? Aa, sa oled kõigi nende kuhjuvate projektide all, mille sa enda õlule võtnud oled. Ma ütleks, et kohtume hiljem, aga selleks peaksid sa enne oma prioriteetid paika panema ja see on su jaoks, vähemalt siiani, vist liiga raske ülesanne.

Kalad

(19. veebruar – 20. märts)

Su elu on nagu "Õnne 13". Loodan, et saad traktori varsti parandatud, aga mis ma ikka pläran. *Joob teed*

Skorpion

(24. oktoober – 22. november)

Äkki, palun, ära ärka hommikul kell 8 ja oota, et ma sulle otsekohe vastaksin. Mul on hea meel, et elu on su jaoks moeshow, aga iga trend pole selleks, et sellega kaasa minna ja igat probleemi ei saa uue imagoga lahendada.

Kaljukits

(22. detsember – 19. jaanuar)

Päike on seniidis, mille järgi on lihtne mõista, et su ego vajab alandamist. Rahune maha! Sa oled tore ja värki, aga sa ei ole jumala poolt saadetud taevakingitus. Muideks, sa ei ole väga PERG vibes, kui sa isegi magades autodest mõtled, autoga kooli tulemisest rääkimata.

Veevalaja

(20. jaanuar – 18. veebruar)

Minu väga usaldusväärne mimmukaator näitab su läheduses punast. Ütleksin, et kohtume Tammsaare pargis, aga ma ei käi seal. Su Spotify Wrapped koosneb ainult TheWeekndist – võta midagi ette!

Õpetajate tsitaadid

“See on mu isiklik lemmikpilt.” *näitab pilti
poolpõlenud inimesest*
— Marko Zanev

"Oih, kaotasin oma miinuse võrrandis, noh
hakkame uuesti tegema, ikka kontrollisin
teie ettevaatlikkust."
— Ivar Porn

“Kuulge, ma ei saa enam, tooge
mulle Jaak Juske klassist see
giljotiin.”
— Dagne-Anete Soontalu

"Hälbed on igal pool."
— Katrin Nele Mäger

“Küüned on teie relvad ja kontsad
on teie abilised.”
— Priit Dello

“Iga võimsa mehe taga on vähemalt
üks veel võimsam naine.”
— Jaak Juske

“Satub silma, jääd silmast
ilma.”
— Anton Leppik

"See sikksakk on suur sigma."
— Katrin Nele Mäger

“Ja muidugi on tähtis hoida
trimestris negatiivseid hindeid...oota,
ei...”
— Indrek Lillemägi

Võta meiega ühendust!

Meie sotsiaalmeeia

Tiktok: @pergitoimetus

Instagram: @pergitoimetus

Spotify: @pergitoimetus

Email: koolimeedia@perg.ee

„Ka väiksed lained kõigutavad paati“

Mõjulaine